

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Έλεγχος διαγωνισμών για τη μίσθωση και προμήθεια εναέριων και επίγειων μέσων πυρόσβεσης

ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΣ ΦΟΡΕΑΣ: ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ: ΤΔ/01/2025

20 Μαΐου 2025

Πίνακας Περιεχομένων

Προλογισμός Γενικού Ελεγκτή.....	ii
Πίνακας Συντομογραφιών.....	iii
1. Σύνοψη αποτελεσμάτων ελέγχου	1
2. Εισαγωγή	7
3. Ανάλυση ευρημάτων και συστάσεις.....	8
3.1 Θέμα: Πτητικά μέσα πυρόσβεσης.....	8
3.1.1 Μίσθωση αεροπλάνων πυρόσβεσης.....	8
3.1.2 Μίσθωση ελικοπτέρων πυρόσβεσης.....	11
3.1.3 Αγορά αεροπλάνων πυρόσβεσης.....	17
Ευρήματα και Συστάσεις.....	19
3.2 Θέμα: Επίγεια μέσα πυρόσβεσης	22
3.2.1 Προμήθεια πυροσβεστικών οχημάτων	22
Ευρήματα και Συστάσεις.....	26
3.2.2 Προμήθεια βυτιοφόρων οχημάτων.....	28
Ευρήματα και Συστάσεις.....	33
Παράρτημα Ι – Ευθύνη Ελεγκτικής Υπηρεσίας και διαφύλαξη της ανεξαρτησίας της & Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή.....	35
Παράρτημα ΙΙ – Μεθοδολογία.....	36
Παράρτημα ΙΙΙ – Αυτούσια απαντητική επιστολή από Ελεγχόμενο Φορέα	37

Προλογισμός Γενικού Ελεγκτή

Η παρούσα Έκθεση Ελέγχου καταγράφει σημαντικές αδυναμίες και παραλείψεις που εντοπίστηκαν κατά τη διενέργεια ελέγχου των διαδικασιών που ακολουθήθηκαν από το Τμήμα Δασών για την προμήθεια και μίσθωση πτητικών και επίγειων μέσων πυρόσβεσης την περίοδο 2022 - 2024.

Το Τμήμα, ως Αναθέτουσα Αρχή, δεν κατάφερε να διαχειριστεί με τον απαιτούμενο βαθμό επάρκειας τη θωράκιση της χώρας με πτητικά και επίγεια μέσα, ένα ζήτημα πολύ κρίσιμης σημασίας για τη δημόσια ασφάλεια και την προστασία του φυσικού πλούτου της Κυπριακής Δημοκρατίας (ΚΔ).

Σοβαρό προβληματισμό προκαλεί ο κακός σχεδιασμός, η ανεπαρκής έρευνα αγοράς, η ασυνέπεια των κριτηρίων αξιολόγησης και η επαναλαμβανόμενη προκήρυξη διαγωνισμών που είτε απέτυχαν να προσελκύσουν ικανό αριθμό προσφορών είτε κατέληξαν σε απορρίψεις λόγω αποκλειστικών και περιοριστικών τεχνικών απαιτήσεων, κυρίως όσον αφορά την αποδοχή μόνο πιστοποιήσεων από τον EASA, αποκλείοντας αντίστοιχες πιστοποιήσεις από τον ICAO.

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση του ανταγωνισμού, τη σημαντική αύξηση του κόστους και κυρίως την καθυστέρηση στην εξασφάλιση κρίσιμων μέσων πυρόσβεσης. Ενδεικτικά αναφέρονται:

(1) *Καθυστερήσεις*: Τρεις στις πέντε περιπτώσεις¹ που εξετάστηκαν, καλύφθηκαν με σημαντική καθυστέρηση χάνοντας μερικώς ή ολικώς το κρίσιμο ορόσημο της καλοκαιρινής περιόδου, ήτοι (α) Μίσθωση 2 ελικοπτέρων: προκήρυξη 1/2024 κατακύρωση 20/7/2024, (β) Αγορά 42 πυροσβεστικών οχημάτων: προκήρυξη 9/2022 κατακύρωση 10/2023, (γ) Αγορά 6 βυτιοφόρων:

προκήρυξη 9/2022 κατακύρωση 10/2023, (δ) Αγορά αεροπλάνων πυρόσβεσης: προκήρυξη 10/2023, ο διαγωνισμός ακυρώθηκε και δεν επαναπροκηρύχθηκε.

(2) *Σπατάλη*: Οι τέσσερεις από τις πέντε περιπτώσεις που εξετάστηκαν είχαν συνολική εκτιμώμενη αξία €48,8εκ αλλά η τελική επιβάρυνση για την ΚΔ (ποσά κατακύρωσης) ανήλθε στα €62,2εκ² (+27,5%).

Τέλος δεν μπορεί να μην σχολιαστεί το γεγονός ότι οι εν λόγω σοβαρές αδυναμίες και παραλήψεις αφορούν τα έτη 2022 – 2024, δηλαδή τα έτη ακριβώς μετά το 2021, όπου η ΚΔ αντιμετώπισε την πιο καταστροφική πυρκαγιά στην ιστορία της (Αρακαπός - 3 Ιουλίου 2021) η οποία προκάλεσε το θάνατο 4 ατόμων και κατέστρεψε περίπου 55 τετραγωνικά χιλιόμετρα γης, συμπεριλαμβανομένων 28 κατοικιών και εκτεταμένων καλλιεργειών, με υλικές ζημιές άνω των €15εκ και με ανυπολόγιστες ζημιές για το περιβάλλον.

Η αδυναμία ορθής διαχείρισης ενός τόσο κρίσιμου ζητήματος, παρά τα διδάγματα του 2021, συνιστά σοβαρή αποτυχία της διοίκησης. Απαιτούνται άμεσες διορθωτικές ενέργειες και θεσμική λογοδοσία.

Ανδρέας Παπακωνσταντίνου
Γενικός Ελεγκτής

20 Μαΐου 2025

¹ Η κάθε περίπτωση αφορά μια ανάγκη π.χ. μίσθωση αεροπλάνων, για την οποία πιθανώς προέκυψε αριθμός διαγωνισμών.

² Δεν λήφθηκε υπόψη η μίσθωση δύο ελικοπτέρων αφού εκεί λόγω των καθυστερήσεων η ΚΔ υποχρεώθηκε να προβεί σε κατ' επείγουσα ενοικίαση που προφανώς στοίχισε στη Δημοκρατία δυσανάλογα περισσότερα.

Πίνακας Συντομογραφιών

ΑΑΠ	Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών
ΕΥ	Ελεγκτική Υπηρεσία
ΟΦ	Οικονομικοί Φορείς
ΣΑΑ	Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας
ΣΠ	Συμβούλιο Προσφορών
ΤΔ	Τμήμα Δασών
ΥΓΑΑΠ	Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος
EASA	Ευρωπαϊκός Οργανισμός Ασφάλειας Αεροπλοΐας
ICAO	Διεθνής Οργανισμός Πολιτικής Αεροπορίας

1. Σύνοψη αποτελεσμάτων ελέγχου

Στην παρούσα έκθεση καταγράφονται ευρήματα, συμπεράσματα και συστάσεις της Υπηρεσίας μας, όπως προέκυψαν από τον σχετικό έλεγχο/διερεύνηση διαδικασιών σύναψης αριθμού συμβάσεων του Τμήματος Δασών (ΤΔ) για τη μίσθωση και προμήθεια εναέριων και επίγειων μέσων πυρόσβεσης.

Τα σημαντικότερα ευρήματα του ελέγχου αναφέρονται συνοπτικά πιο κάτω :

Α. Πτητικά Μέσα Πυρόσβεσης

1. Αγορά Αεροπλάνων

Διαγωνισμός για Αγορά ενός αεροπλάνου και υπηρεσιών πιλότων για 2025 – 2027, με δικαίωμα ανανέωσης 2028-2029 και δύο αεροπλάνων και υπηρεσιών πιλότων και συντήρησης για 2025 - 2027, με δικαίωμα ανανέωσης 2028-2029

- **ΤΔ 29/2023 (Εκτιμώμενη Αξία €17.200.000+ΦΠΑ)**
  - Το εκτιμώμενο κόστος του διαγωνισμού αυξήθηκε από €13,59 εκ. (ΤΔ37/2022) σε €17,2 εκ. (ΤΔ29/2023).
  - Το εκτιμώμενο κόστος αυξήθηκε σημαντικά, όμως η διάρκεια των υπηρεσιών μειώθηκε από 5 σε 3 έτη και οι υπόλοιπες παράμετροι παρέμειναν ίδιες.
  - Δηλαδή το εκτιμώμενο κόστος αυξήθηκε κατά 26,5%, παρόλο που η περίοδος αγοράς υπηρεσιών πυρόσβεσης και συντήρησης μειώθηκε κατά 40%.
  - Η «Μελέτη επιλογής του τρόπου κάλυψης των αναγκών» δεν έφερε στοιχεία για το ποιος την εκπόνησε, ούτε έφερε υπογραφές.
  - Δεν προσκομίστηκαν εγκρίσεις για τη βιωσιμότητα και προεπιλογή του έργου από αρμόδια όργανα, όπως απαιτείται από τις Οδηγίες της ΓΔ Ανάπτυξης.
  - Σε αντίθεση με τον προηγούμενο διαγωνισμό (ΤΔ37/2022), στο νέο διαγωνισμό (ΤΔ29/2023) έγινε αποδεκτό μόνο το πιστοποιητικό EASA και αποκλείστηκε το πιστοποιητικό ICAO, περιορίζοντας τον ανταγωνισμό.
  - Υποβλήθηκαν μόνο δύο προσφορές, οι οποίες απορρίφθηκαν – η μία επειδή προσέφερε ελκώδη αντί αεροπλάνων, και η άλλη επειδή τα προσφερόμενα αεροσκάφη δεν πληρούσαν βασικές τεχνικές απαιτήσεις.

2. Μίσθωση Αεροπλάνων

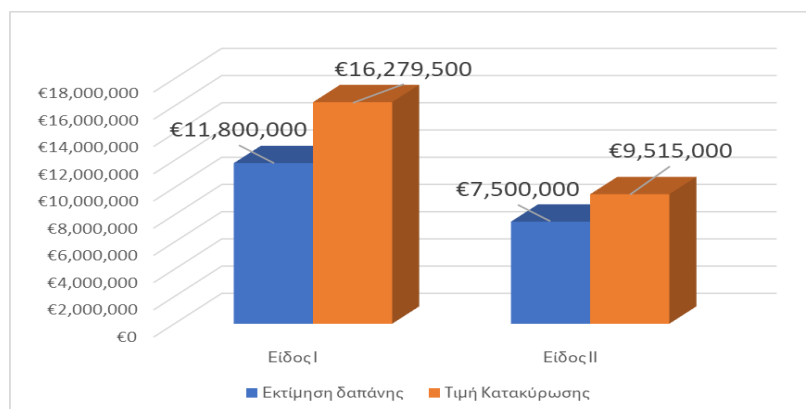
Διαγωνισμοί για την αγορά υπηρεσιών μίσθωσης (wet leasing) δύο αεροπλάνων για πυρόσβεση και διενέργεια περιπολιών για εντοπισμό και κατάσβεση πυρκαγιών για την περίοδο 2024 – 2026 με δικαίωμα ανανέωσης για τα έτη 2027 και 2028 (Είδος Ι), και δύο αεροπλάνων για την περίοδο 2024 με δικαίωμα ανανέωσης για τα έτη 2025, 2026 και 2027 (Είδος ΙΙ).

▪ **ΤΔ 1/2024 (Εκτιμώμενη Αξία €19.700.000+ΦΠΑ)**

- Ως ελάχιστο κριτήριο γινόταν δεκτό μόνο το πιστοποιητικό από την EASA, αφού αποκλείστηκε το πιστοποιητικό ICAO
- Παρόλο ότι 11 ΟΦ παράλαβαν τα έγγραφα μέσω e-procurement, τελικά δεν υποβλήθηκε καμία προσφορά.

▪ **ΤΔ 15/2024 (Εκτιμώμενη Αξία €19.700.000+ΦΠΑ)**

- Επαναπροκήρυξη με διεύρυνση πιστοποιήσεων (EASA ή ICAO)
- Δόθηκε σημαντικό προβάδισμα στους κατόχους του πιστοποιητικού EASA αφού στην αξιολόγηση δόθηκε βαρύτητα 20%, περιορίζοντας ξανά τον ανταγωνισμό.
- 18 ΟΦ έλαβαν τα έγγραφα
- Υποβλήθηκε μόνο μία προσφορά
- Ένας παρατηρητής αέρος δεν είχε ισχύουσα άδεια πιλότου κατά την ημερομηνία υποβολής των προσφορών — κρίθηκε μη ουσιώδης.
- Έλλειψη πιστοποιητικού ασφάλισης σύμφωνα με την Οδηγία ΕΕ 785/2004 — έγινε αποδεκτή η υπό όρους συμμόρφωση μετά την κατακύρωση.
- Σε άλλο διαγωνισμό (ΤΔ 21/2024), παρόμοια απόκλιση για το πιστοποιητικό ασφάλισης κρίθηκε ουσιώδης και απορρίφθηκε μια προσφορά, καταδεικνύοντας ασυνέπεια στην αξιολόγηση, παρόλο που ο συντονιστής της επιτροπής αξιολόγησης και στους δύο διαγωνισμούς ήταν το ίδιο άτομο.
- Οι τιμές κατακύρωσης ήταν σημαντικά υψηλότερες από τις αρχικές εκτιμήσεις:
  - +38% για το Είδος Ι (€271.325/μήνα/αεροπλάνο αντί €196.667 εκτίμηση δαπάνης),
  - +27% για το Είδος ΙΙ.
- Η ΑΑΔΣ (Γενικό Λογιστήριο) παρενέβη λόγω της κατεπείγουσας ανάγκης και της διαχρονικής αποτυχίας ανάθεσης των υπό αναφορά διαγωνισμών από το Τμήμα Δασών.
- Η ΑΑΔΣ προτίθεται να αναλάβει μελλοντικούς διαγωνισμούς, εφόσον παρουσιαστούν οι αναγκαίες μελέτες και αξιολογηθούν εναλλακτικές λύσεις (π.χ. αγορά ιδιόκτητων μέσων).

Διάγραμμα 1: Διαγωνισμός ΤΔ 15-2024 –
Σύγκριση εκτίμησης δαπάνης με τιμή κατακύρωσης

3. Μίσθωση Ελικοπτέρων

Διαγωνισμοί για την αγορά υπηρεσιών μίσθωσης (wet leasing) δύο ελικοπτέρων για πυρόσβεση για την θερινή περίοδο 2024 και 2025 με δικαίωμα ανανέωσης για τα έτη 2026 και 2027

▪ **ΤΔ 3/2024 (Εκτιμώμενη Αξία €18.400.000+ΦΠΑ)**

- Τέθηκε ως απαίτηση μόνο η πιστοποίηση EASA, αποκλείοντας εταιρείες με ICAO πιστοποιήσεις, κάτι που περιόρισε τον ανταγωνισμό.
- Σε παλαιότερους διαγωνισμούς (π.χ. ΤΔ 3/2022) γινόταν αποδοχή τόσο EASA όσο και ICAO πιστοποιήσεων, με στόχο την ευρύτερη συμμετοχή και χαμηλότερες τιμές.
- Όλες οι προσφορές απορρίφθηκαν γιατί δεν υπέβαλαν εγγύηση συμμετοχής και, ως εκ τούτου, δεν αξιολογήθηκαν περαιτέρω.

▪ **ΤΔ 21/2024 (Εκτιμώμενη Αξία €18.400.000+ΦΠΑ)**

- Επαναπροκήρυξη με διεύρυνση πιστοποιήσεων (EASA ή ICAO).
- Δόθηκε σημαντικό προβάδισμα στους κατόχους του πιστοποιητικού EASA αφού στην αξιολόγηση δόθηκε βαρύτητα 20%, περιορίζοντας ξανά τον ανταγωνισμό.
- Το ίδιο θέμα (μη προσκόμιση πιστοποιητικών ασφάλισης με την προσφορά) κρίθηκε ως λόγος απόρριψης μίας προσφοράς στον ΤΔ21/2024, ενώ στον ΤΔ 15/2024 δεν απορρίφθηκε προσφορά με την ίδια απόκλιση.
- Απορρίφθηκαν και οι 5 προσφορές για σοβαρές αποκλίσεις από τις προϋποθέσεις συμμετοχής και τεχνικές απαιτήσεις

Διαγωνισμός με αρ. ΤΔ 45/2024 για την αγορά υπηρεσιών μίσθωσης (wet leasing) δύο ελικοπτέρων για πυρόσβεση για την περίοδο ενός μηνός

▪ **ΤΔ 45/2024 – Κατεπείγουσα σύμβαση**

- Λόγω αστοχίας στην ανάθεση στους δύο προηγούμενους διαγωνισμούς, εφαρμόστηκε κατ' εξαίρεση διαδικασία για ανάθεση σύμβασης για έναν μήνα, με αποδοχή τόσο EASA όσο και ICAO πιστοποιήσεων.
- Οι απαιτήσεις συμμετοχής και τεχνικές προδιαγραφές ήταν σημαντικά μειωμένες.
- Υπήρχε πρόνοια που επέτρεπε στο Τμήμα να αποδεχτεί χαμηλότερες απαιτήσεις, και να προχωρήσει έστω και με ένα μόνο ελικόπτερο.
- Δεν υπήρχαν ρήτρες καθυστέρησης/μη διαθεσιμότητας.
- Υποβλήθηκαν 4 προσφορές.
- Η ανάθεση έγινε στο χαμηλότερο προσφοροδότη για το ποσό των €796.000.

Σημειώνεται ότι η παρούσα Έκθεση δεν λαμβάνει υπόψη και είναι ανεξάρτητη από τις οποιεσδήποτε έρευνες διεξάγονται από την Αστυνομία για το θέμα.

Επίσης, για σκοπούς πληροφόρησης αναφέρεται ότι στις 5.2.2025 εκδόθηκε απόφαση δικαστηρίου στην Ισπανία (Court Decision SAN 138/2025 - ECLI:EN:AN:2025:138 dated 05FEB25), η οποία είναι σχετική με δημόσιους διαγωνισμούς αγοράς υπηρεσιών πυρόσβεσης με πτητικά μέσα.

B. Επίγεια Μέσα Πυρόσβεσης

1. Αγορά Οχημάτων

Διαγωνισμοί με αρ. ΤΔ 34/2022 και ΤΔ 76/2023 για την προμήθεια, συντήρηση και εκπαίδευση στη συντήρηση και χρήση πυροσβεστικών οχημάτων με δυνατότητα μεταφοράς νερού

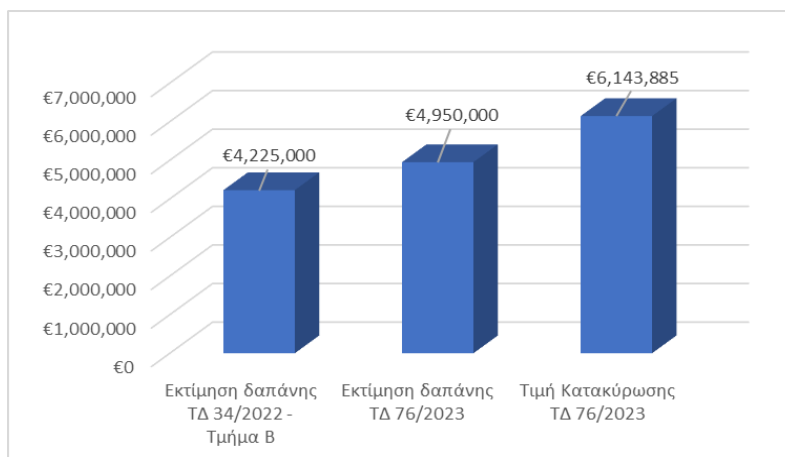
▪ ΤΔ 34/2022 (Εκτιμώμενη Αξία €11.075.000+ΦΠΑ)

- Αφορούσε 42 οχήματα:
  - (α) 25 πυροσβεστικά οχήματα, ειδικής χρήσης και παντός εδάφους, με δυνατότητα μεταφοράς 2000 λίτρων νερού (Τμήμα Α του διαγωνισμού με εκτίμηση δαπάνης €6.850.000+ΦΠΑ)
  - (β) 17 πυροσβεστικά οχήματα με δυνατότητα μεταφοράς 6000 λίτρων νερού (Τμήμα Β του διαγωνισμού με εκτίμηση δαπάνης €4.225.000+ΦΠΑ).
- Συγχρηματοδοτούμενα από το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ).
- Δεν έγινε άμεση έρευνα αγοράς – βασίστηκαν σε εμπειρία προηγούμενων διαγωνισμών.
- Υποβλήθηκαν 4 προσφορές, 1 προσφορά για το Τμήμα Α και 3 προσφορές για το Τμήμα Β εκ των οποίων οι 2 απορρίφθηκαν.
- Κατακυρώθηκε το Τμήμα Α (€7.568.750 + ΦΠΑ) και το Τμήμα Β (€4.674.409 + ΦΠΑ), και τα δύο περίπου 10% πάνω από την αρχική εκτίμηση τους.
- Προσφοροδότης καταχώρησε προσφυγή στην ΑΑΠ (αρ. 6/2023) η οποία ήταν επιτυχής, εφόσον κρίθηκε ότι η προσφορά του για το Τμήμα Β λανθασμένα απορρίφθηκε για μη ικανοποίηση του κριτηρίου συμμετοχής χρηματοοικονομικής επάρκειας.
- Επαναξιολογήθηκε η προσφορά που κέρδισε την προσφυγή στην ΑΑΠ, η οποία τελικά απορρίφθηκε για μη ικανοποίηση κριτηρίου συμμετοχής επαγγελματικής ικανότητας του.
- Και οι άλλες δύο προσφορές του Τμήματος Β αποκλείστηκαν, λόγω μη αποδοχής ανανέωσης της ισχύος των προσφορών τους.
- Το Τμήμα Β ακυρώθηκε τελικά τον Σεπτέμβριο 2023.

▪ ΤΔ 76/2023 - επαναπροκήρυξη του Τμήματος Β (Εκτιμώμενη Αξία €4.950.000+ΦΠΑ)

- Αυξημένη εκτίμηση δαπάνης (€4.950.000 + ΦΠΑ), αυξημένα επίσης τα κριτήρια συμμετοχής (κύκλος εργασιών και εμπειρία).
- Υποβλήθηκαν 4 προσφορές, εκ των οποίων 3 απορρίφθηκαν για μη συμμόρφωση με τους όρους του διαγωνισμού (δύο σε προϋποθέσεις συμμετοχής και μία για μη ικανοποίηση της απαίτησης για κατοχή ISO).

- ο Η κατακύρωση έγινε για το ποσό των €6.143.885 (24% υψηλότερη από την εκτιμώμενη αξία) στο μοναδικό έγκυρο προσφοροδότη.

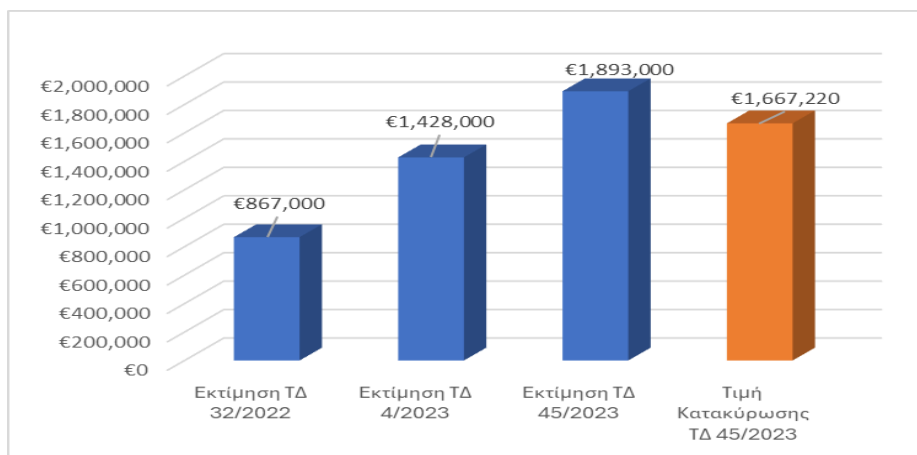
Διάγραμμα 2: Σύγκριση εκτίμησης δαπάνης διαγωνισμών ΤΔ 34/2022 & ΤΔ 76/2023 με τιμή κατακύρωσης ΤΔ 76/2023

2. Αγορά βυτιοφόρων

Διαγωνισμοί με αρ. ΤΔ 32/2022, ΤΔ 4/2023 και ΤΔ 45/2023 για την προμήθεια, συντήρηση και εκπαίδευση στη συντήρηση και χρήση έξι βυτιοφόρων οχημάτων με δυνατότητα μεταφοράς 12 τόνων νερού και 500 λίτρων αφρού πυρόσβεσης

- **ΤΔ 32/2022 (Εκτιμώμενη Αξία €867.000+ΦΠΑ)**
  - ο Δεν πραγματοποιήθηκε άμεση έρευνα αγοράς πριν την προκήρυξη.
  - ο Χαμηλός προϋπολογισμός και στενά χρονικά περιθώρια παράδοσης αποθάρρυναν προσφορές.
  - ο Δεν υποβλήθηκε καμία προσφορά — ο διαγωνισμός ακυρώθηκε.
- **ΤΔ 4/2023 (Εκτιμώμενη Αξία €1.428.000+ΦΠΑ)**
  - ο Αύξηση εκτιμώμενης αξίας κατά 64,7% λόγω ανατιμήσεων στις τιμές πρώτων υλών, μεταφορών και παγκόσμιων κρίσεων.
  - ο Υποβλήθηκαν 3 προσφορές, απορρίφθηκαν όλες λόγω έλλειψης επαρκούς επαγγελματικής εμπειρίας.
  - ο Διαγωνισμός ακυρώθηκε.
- **ΤΔ 45/2023 (Εκτιμώμενη Αξία €1.893.000+ΦΠΑ)**
  - ο Αύξηση εκτιμώμενης αξίας κατά 32,5% σε σχέση με τον προηγούμενο — αναθεώρηση κόστους βάσει προσφορών του ΤΔ 4/2023.

- ο Τροποποιήθηκαν τα κριτήρια εμπειρίας για να διευρυνθεί η συμμετοχή περισσότερων οικονομικών φορέων.
- ο Υποβλήθηκαν 6 προσφορές — απορρίφθηκαν οι 5 λόγω μη συμμόρφωσης με τους όρους του διαγωνισμού, κυρίως ως προς συγκεκριμένο Εμπειρογνώμονα.
- ο Κατακύρωση στον μοναδικό έγκυρο προσφοροδότη (€1.667.220+ΦΠΑ), 8,1% κάτω από την εκτίμηση, αλλά 92,3% πάνω από τον αρχικό προϋπολογισμό του πρώτου διαγωνισμού.

Διάγραμμα 3: Σύγκριση εκτιμήσεων δαπάνης διαγωνισμών ΤΔ32/2022, ΤΔ 4/2023 & ΤΔ 45/2023 με τιμή κατακύρωσης διαγωνισμού ΤΔ 45/2023

■ Γενικά συμπεράσματα

- ο Ανεπαρκής προετοιμασία και έρευνα αγοράς στον αρχικό σχεδιασμό.
- ο Επαναλαμβανόμενες ακυρώσεις λόγω μη ρεαλιστικών προϋποθέσεων συμμετοχής και τεχνικών απαιτήσεων.
- ο Σημαντικές καθυστερήσεις.
- ο Πολύ υψηλότερο κόστος από το εκτιμώμενο.

2. Εισαγωγή

2.1 Κύριες πληροφορίες για ελεγχόμενο φορέα

Το Τμήμα Δασών (ΤΔ) αποτελεί Τμήμα του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (ΥΓΑΑΠ). Οι αρμοδιότητες του Τμήματος Δασών περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων:

- Τη διατήρηση, προστασία, αειφόρο διαχείριση και ανάπτυξη των κρατικών δασών,
- Την ετοιμασία, υιοθέτηση και εφαρμογή της Εθνικής Δασικής Πολιτικής και του Εθνικού Δασικού Προγράμματος
- Την εφαρμογή της δασικής νομοθεσίας και την έκδοση σχετικών αδειών,
- Τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής του Κοινοτικού Κεκτημένου σε σχέση με τα δάση,
- Την ετοιμασία και εφαρμογή διαχειριστικών σχεδίων για τα κρατικά δάση,
- Το σχεδιασμό και εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων για την πρόληψη και την καταστολή των δασικών πυρκαγιών.

Ως υπεύθυνος φορέας για την πρόληψη και καταστολή των δασικών πυρκαγιών, το Τμήμα εφαρμόζει ένα ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης το οποίο περιλαμβάνει την πρόληψη, την ανίχνευση και αναγγελία των δασικών πυρκαγιών, την προκαταστολή και την καταστολή των δασικών πυρκαγιών. Το Τμήμα Δασών διαθέτει πυροσβεστικά οχήματα διαφόρων τύπων, τα οποία είναι κατανεμημένα στους δασικούς σταθμούς.

Περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με τον ελεγχόμενο φορέα είναι διαθέσιμες στον ακόλουθο σύνδεσμο: <https://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/>

2.2 Σκοπός του ελέγχου

Σκοπός του παρόντος ελέγχου είναι η διερεύνηση/εξακρίβωση του βαθμού συμμόρφωσης με το νομοθετικό και συμβατικό πλαίσιο των διαδικασιών που έχει ακολουθήσει ο ελεγχόμενος φορέας αναφορικά με τη διαδικασία προκήρυξης, την αξιολόγηση και την κατακύρωση των διαγωνισμών του, και κατά πόσο οι διαδικασίες αυτές διασφάλισαν την υλοποίηση του στόχου με τον πιο οικονομικό, αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο.

3. Ανάλυση ευρημάτων και συστάσεις

3.1 Θέμα: Πτητικά μέσα πυρόσβεσης

Στην παρούσα παράγραφο περιλαμβάνονται οι διαγωνισμοί τους οποίους προκήρυξε το Τμήμα για τη μίσθωση και αγορά πτητικών μέσων πυρόσβεσης οι οποίοι εμπίπτουν στο πεδίο ελέγχου της παρούσας Έκθεσης, για τους οποίους οι παρατηρήσεις και διαπιστώσεις μας, καθώς και τα ευρήματα και συστάσεις μας είναι κοινές/παρόμοιες.

3.1.1 Μίσθωση αεροπλάνων πυρόσβεσης

Διαγωνισμοί με αρ. ΤΔ 1/2024 και ΤΔ 15/2024 για την αγορά υπηρεσιών μίσθωσης (wet leasing) δύο αεροπλάνων για πυρόσβεση και διενέργεια περιπολιών για εντοπισμό και κατάσβεση πυρκαγιών για την περίοδο 2024 – 2026 με δικαίωμα ανανέωσης για τα έτη 2027 και 2028 (Είδος Ι), και δύο αεροπλάνων για την περίοδο 2024 με δικαίωμα ανανέωσης για τα έτη 2025, 2026 και 2027 (Είδος ΙΙ).

(i) Διαγωνισμός με αρ. ΤΔ 1/2024

Τον Δεκέμβριο 2023, το Τμήμα προκήρυξε τον ανοικτό διαγωνισμό με αρ. ΤΔ 1/2024 για την αγορά υπηρεσιών μίσθωσης (wet leasing) δύο αεροπλάνων για πυρόσβεση και διενέργεια περιπολιών για εντοπισμό και κατάσβεση πυρκαγιών για την περίοδο 2024 – 2026 με δικαίωμα ανανέωσης για τα έτη 2027 και 2028, και δύο αεροπλάνων για την περίοδο 2024 με δικαίωμα ανανέωσης για τα έτη 2025, 2026 και 2027, με συνολική εκτίμηση δαπάνης €19,7εκ.+ΦΠΑ (€11,8εκ.+ΦΠΑ για το Είδος Ι και €7,9εκ.+ΦΠΑ για το Είδος ΙΙ), περιλαμβανομένων και των δικαιωμάτων προαίρεσης. Με βάση τις προϋποθέσεις συμμετοχής τεχνικής/επαγγελματικής ικανότητας των εγγράφων του διαγωνισμού, για να δικαιούνταν να συμμετάσχουν στον διαγωνισμό οι οικονομικοί φορείς (ΟΦ) θα έπρεπε μεταξύ άλλων να διαθέτουν πιστοποιητικά και προσόντα αποκλειστικά από την EASA (Ευρωπαϊκό Οργανισμό Ασφάλειας Αεροπλοΐας).

Παρόλο που τα έγγραφα διαγωνισμού είχαν παραλάβει μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος σύναψης συμβάσεων (e-procurement) 11 ΟΦ, τελικά δεν υποβλήθηκε καμία προσφορά και, ως εκ τούτου, ο διαγωνισμός ακυρώθηκε τον Φεβρουάριο 2024 με απόφαση του ΣΠ του ΥΓΑΑΠ.

(ii) Διαγωνισμός με αρ. ΤΔ 15/2024

Τον Μάρτιο 2024, το Τμήμα προκήρυξε νέο ανοικτό διαγωνισμό με αρ. ΤΔ 15/2024 για το ίδιο αντικείμενο, με συνολική εκτίμηση δαπάνης €19,3εκ.+ΦΠΑ (€11,8εκ.+ΦΠΑ για το Είδος Ι και €7,5εκ.+ΦΠΑ για το Είδος ΙΙ). Τον Απρίλιο 2024, κατά τον δειγματοληπτικό έλεγχο των εγγράφων του διαγωνισμού πληροφορήσαμε μεταξύ άλλων τον Διευθυντή του Τμήματος ότι, σε σχέση με την προηγούμενη ακυρωθείσα παρόμοιου αντικειμένου προσφορά (αρ. ΤΔ 1/2024), είχε μεταξύ άλλων προβεί σε τροποποίηση των απαιτήσεων όσον αφορά στα αποδεκτά πιστοποιητικά των πτητικών μέσων, με την αποδοχή πιστοποίησης, πέραν από την EASA, και από τον Διεθνή Οργανισμό Πολιτικής

Αεροπορίας (ICAO). Ωστόσο, είχε τροποποιήσει τα βαθμολογούμενα κριτήρια αξιολόγησης, αφαιρώντας επιχειρησιακές και λειτουργικές δυνατότητες των απαιτούμενων πτητικών μέσων (maximum indicated airspeed και maximum rate of climb), και δίδοντας την αντίστοιχη βαρύτητα τους, ύψους 20%, σε όσους ΟΦ θα προσέφεραν πτητικά μέσα, χειριστές και πλήρωμα πιστοποιημένα από την EASA. Η πιο πάνω ενέργεια του Τμήματος περιόριζε έμμεσα κατά την άποψη μας και πάλι τον ανταγωνισμό, εφόσον έδιδε σαφές πλεονέκτημα στους ΟΦ που διέθεταν την εν λόγω βαθμολογούμενη πιστοποίηση, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι τεχνικές προδιαγραφές του διαγωνισμού περιόριζαν τη συμμετοχή σε συγκεκριμένου τύπου αεροσκάφη.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, εισηγηθήκαμε όπως το Τμήμα τροποποιήσει ανάλογα τα έγγραφα του διαγωνισμού, έτσι ώστε να διασφαλίζουν την ευρύτητα συμμετοχής και την ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού, κάτι το οποίο δεν είχαν επιτύχει με τους προηγούμενους σχετικούς διαγωνισμούς. Πέραν των πιο πάνω, σημειώσαμε το γεγονός ότι με την επιμονή του ΤΔ ως προς το θέμα των πιο πάνω πιστοποιήσεων και την τροποποίηση τους αφού ακυρώθηκε ο προηγούμενος διαγωνισμός, ενέργεια με την οποία το Τμήμα αυτοαναιρούσε τα όσα επικαλείτο μέχρι τότε για το θέμα των πιστοποιήσεων, δεν είχε γίνει κατορθωτή μέχρι τότε η ανάθεση συμβάσεων για τις υπό αναφορά υπηρεσίες, με όλα τα αρνητικά από αυτό συνεπακόλουθα.

Την πιο πάνω επιστολή μας κοινοποιήσαμε και στο Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας, το οποίο καλέσαμε να ασκήσει τις εξουσίες/αρμοδιότητες του ως ΑΑΔΣ, όπως αυτές προβλέπονται στα Άρθρα 83 και 92 του Νόμου Ν.73(Ι)/2016.

Τον Ιούνιο 2024, ο Διευθυντής του Τμήματος μάς πληροφόρησε ότι η αλλαγή του τρόπου βαθμολόγησης είχε προκύψει μετά την αξιολόγηση των πρώτων προσφορών, και κρίθηκε σκόπιμο να δοθεί βαρύτητα σε Οργανισμούς που βρίσκονται κάτω από την επιτήρηση της EASA για την καλύτερη διαχείριση και επίβλεψη των ενοικιαζόμενων πτητικών μέσων, εφόσον στην Κύπρο ο εναέριος χώρος, η Μονάδα Πτητικών Μέσων του Τμήματος που απαρτίζεται από πιλότους και μηχανικούς που διαθέτουν άδειες EASA, και το Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας, βρίσκονται κάτω από κανονισμούς EASA. Όσον αφορά στο σχόλιο μας για την επιμονή του Τμήματος για πιστοποιήσεις αεροπορικών οργανισμών από την EASA, διερωτήθηκε γιατί δεν ήταν κατανοητή μια τόσο σαφής και σύμφωνα με τον νόμο ενέργεια τους, εφόσον είχαν φέρει σε γνώση μας την Ευρωπαϊκή Οδηγία για το θέμα, και μας είχαν ενημερώσει για τα θέματα ασφάλειας πτήσεων, τη σημασία της ποιότητας αυτών των οργανισμών και της ευκολίας επίβλεψης τους. Ως εκ τούτου, οι πρώτοι διαγωνισμοί προκηρύχθηκαν με πιστοποιήσεις EASA, και στην πορεία, αφού εξάντλησαν τα περιθώρια και δεν είχαν έγκαιρα προσφορές, πρόσθεσαν στα ελάχιστα κριτήρια και διαχειριστές πιστοποιημένους από τον ICAO, θεωρώντας ότι πολύ σωστά βαθμολογούσαν τις πιστοποιήσεις EASA και καθόλου δεν αναιρούσαν τα όσα επικαλούνταν. Η ενέργεια τους για να γίνονται αποδεκτές προσφορές από 193 χώρες που είναι μέλη του ICAO, ήταν ως ύστατη ενέργεια και εφαρμογή του παράθυρου του νόμου προκειμένου να μηδενίσουν την πιθανότητα να μην έχουν προσφορές, αναλαμβάνοντας σοβαρό επιχειρησιακό ρίσκο κάτι για το οποίο είχαν εμπειρία.

Τον ίδιο μήνα, ο Γενικός Λογιστής της Δημοκρατίας μάς πληροφόρησε ότι είχε διαπιστωθεί και από το Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας, ως ΑΑΔΣ, η διαχρονική αδυναμία του Τμήματος, ως Αναθέτουσας Αρχής, να αναθέσει τους υπό αναφορά διαγωνισμούς. Δεδομένης επίσης της επείγουσας ανάγκης για μίσθωση πτητικών μέσων, η ΑΑΔΣ είχε αποφασίσει να εμπλακεί στη διαδικασία μίσθωσης πτητικών

μέσων, τόσο για να βοηθήσει/υποστηρίξει τη διαδικασία αλλά και για γίνει καλύτερη διάγνωση των προβλημάτων και δυσκολιών που υπάρχουν στο πεδίο, ούτως ώστε να είναι σε θέση να προτείνει λύσεις για να αποφευχθούν παρόμοια προβλήματα στο μέλλον. Ενόψει δε του κυβερνητικού πλάνου για αγορά ιδιόκτητων πτητικών μέσων από την Κυπριακή Δημοκρατία, το Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας, ως Κεντρική Μονάδα Αγορών, θα αναλάβει τη διενέργεια του διαγωνισμού εκ μέρους του Τμήματος Δασών, υπό την προϋπόθεση ότι θα παρουσιαστούν οι απαραίτητες μελέτες σε σχέση με τις διάφορες εναλλακτικές επιλογές και την επιλογή της βέλτιστης εξ' αυτών.

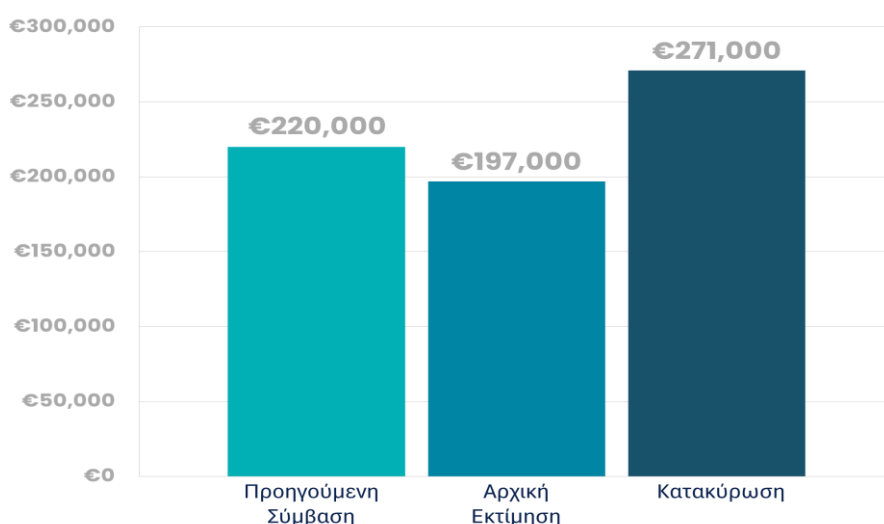
Τελικά, παρόλο που τα έγγραφα διαγωνισμού είχαν παραλάβει μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος σύναψης συμβάσεων (e-procurement) 18 ΟΦ, προσφορά υπέβαλε μόνο ένας. Η μοναδική προσφορά κρίθηκε έγκυρη παρά το ότι με βάση την έκθεση τεχνικής αξιολόγησης είχε παρουσιάσει απόκλιση από τις απαιτήσεις του διαγωνισμού, εφόσον ένας εκ των παρατηρητών που είχε περιληφθεί σε αυτήν δεν είχε, κατά τον ουσιώδη χρόνο υποβολής της προσφοράς, σε ισχύ άδεια πιλότου εφόσον είχε λήξει. Η πιο πάνω απόκλιση είχε κριθεί ως επουσιώδης, με τη σύμφωνο γνώμη και της ΑΑΔΣ, και τον Μάιο 2024 αποφασίστηκε από το ΣΠ του ΥΓΑΑΠ το άνοιγμα του οικονομικού φακέλου της μοναδικής προσφοράς και σε περίπτωση κατακύρωσης του διαγωνισμού να προσκομιστεί από τον επιτυχόντα ανανεωμένη η εν λόγω άδεια πριν την υπογραφή της σύμβασης.

Από τη μελέτη της έκθεσης τεχνικής αξιολόγησης, πέραν της πιο πάνω απόκλισης, παρατηρήσαμε ότι η μοναδική προσφορά που είχε υποβληθεί παρουσίαζε αρκετές ελλείψεις οι οποίες συμπληρώθηκαν μετά από σχετικές διευκρινήσεις που ζητήθηκαν από την επιτροπή αξιολόγησης. Από τις εν λόγω διευκρινήσεις που δόθηκαν φαίνεται ότι δεν ικανοποιείτο η απαίτηση των εγγράφων του διαγωνισμού όπως τα προσφερόμενα αεροπλάνα διαθέτουν πιστοποιητικό ασφάλισης που να καλύπτει τους βασικούς όρους της Ευρωπαϊκής Οδηγίας EU 785/2004, αφού με τις πιο πάνω διευκρινήσεις ο ΟΦ ανέφερε ότι η εν λόγω πρόνοια θα ικανοποιείτο εφόσον του ανατίθετο ο διαγωνισμός. Την πιο πάνω θέση έκανε αποδεκτή η επιτροπή αξιολόγησης, εφόσον όπως αναφέρει στην έκθεση της η εν λόγω πρόνοια αφορά σε αεροπλάνα της EASA και, εκ των πραγμάτων, δεν θα μπορούσε να υπάρχει εκ του προοιμίου συμμόρφωση για αεροπλάνα τα οποία δεν είναι εγγεγραμμένα στον πιο πάνω Οργανισμό. Σημειώνεται επίσης ότι, με βάση την έκθεση αξιολόγησης, ο προσφοροδότης/διαχειριστής και οι φορείς τους οποίους δήλωσε ότι θα στηριχτεί για την εκτέλεση της σύμβασης (ένας από την Αργεντινή και ένας από την Αυστραλία) καθώς και τα προσφερόμενα αεροπλάνα και το προσωπικό τους, ήταν πιστοποιημένοι από τον ICAO.

Σχετικά με την πιο πάνω θέση της επιτροπής αξιολόγησης για τα πιστοποιητικά ασφάλισης σημειώνουμε ότι, όπως αναφέρεται στην παρ. 3.1.2(ii) της παρούσας Έκθεσης σχετικά με τον διαγωνισμό αρ. ΤΔ 21/2024 για την αγορά υπηρεσιών μίσθωσης ελικοπτέρων πυρόσβεσης, την ίδια απόκλιση παρουσίαζε και μία εκ των πέντε προσφορών που είχαν υποβληθεί, η οποία κρίθηκε ουσιώδης από την επιτροπή αξιολόγησης εφόσον όπως ανέφερε στην έκθεση της τα πιο πάνω πιστοποιητικά αφορούν σημεία ελέγχου των εγγράφων των ελικοπτέρων που διεξάγεται κατά το στάδιο αξιολόγησης, και δεν δύναται η υποβολή τους να υπόκειται της κινητοποίησης των ελικοπτέρων εάν και εφόσον κατακυρωθεί ο διαγωνισμός.

Παρατηρούμε ωστόσο ότι, ενώ και στους δύο διαγωνισμούς (ΤΔ 15/2024 και ΤΔ 21/2024) η σχετική απαίτηση των εγγράφων του διαγωνισμού ήταν η ίδια, η ίδια απόκλιση έτυχε διαφορετικού χειρισμού από τις επιτροπές αξιολόγησης, των οποίων και στις δύο περιπτώσεις ο συντονιστής ήταν το ίδιο άτομο. Τελικά, τον ίδιο μήνα, το ΣΠ του ΥΓΑΑΠ αποφάσισε την κατακύρωση του διαγωνισμού στον μοναδικό προσφοροδότη για το ποσό των €16.279.500+ΦΠΑ για το Είδος Ι και €9.515.000+ΦΠΑ για το Είδος ΙΙ, τα οποία ήταν κατά 38% και 27% αντίστοιχα υψηλότερα της εκτίμησης δαπάνης.

Δηλαδή, μετά από την αναγωγή των ημερών χρήσης των αεροπλάνων που προσέφερε ο επιτυχόντας σε σχέση με την εκτίμηση δαπάνης, η κατακύρωση του διαγωνισμού για το Είδος Ι, για το οποίο υπάρχουν στοιχεία σύγκρισης από τον προηγούμενο κατακυρωμένο διαγωνισμό (αρ. ΤΔ 47/2022), έγινε για το ποσό των €271.325+ΦΠΑ/αεροπλάνο/μήνα, ενώ η εκτίμηση δαπάνης ανερχόταν σε €196.667+ΦΠΑ/αεροπλάνο/μήνα, και η προηγούμενη σύμβαση με τον ίδιο Ανάδοχο, σε €220.000+ΦΠΑ/αεροπλάνο/μήνα.

Διάγραμμα 4: Κόστος Αεροπλάνων πυρόσβεσης ανά μήνα μίσθωσης – Είδος Ι

3.1.2 Μίσθωση ελικοπτέρων πυρόσβεσης

(α) Διαγωνισμοί με αρ. ΤΔ 3/2024 και ΤΔ 21/2024 για την αγορά υπηρεσιών μίσθωσης (wet leasing) δύο ελικοπτέρων για πυρόσβεση για την θερινή περίοδο 2024 και 2025 με δικαίωμα ανανέωσης για τα έτη 2026 και 2027

(i) Διαγωνισμός με αρ. ΤΔ 3/2024

Τον Ιανουάριο 2024, το Τμήμα προκήρυξε τον ανοικτό διαγωνισμό με αρ. ΤΔ 3/2024 για την αγορά υπηρεσιών μίσθωσης (wet leasing) δύο ελικοπτέρων για πυρόσβεση για την περίοδο 2024 και 2025, με

δικαίωμα ανανέωσης για τα έτη 2026 και 2027, με συνολική εκτίμηση δαπάνης €18,4εκ.+ΦΠΑ, περιλαμβανομένων και των δικαιωμάτων προαίρεσης.

Τον Φεβρουάριο 2024, κατά τον δειγματοληπτικό έλεγχο των εγγράφων του διαγωνισμού διαπιστώσαμε ότι οι προϋποθέσεις συμμετοχής απαιτούσαν όπως οι ενδιαφερόμενοι ΟΦ κατέχουν πιστοποιήσεις, προσόντα και εμπειρία, τα οποία να συνάδουν αποκλειστικά με τις απαιτήσεις της EASA. Δεδομένης της πιο πάνω διαπίστωσης μας, πληροφόρησαμε τον Διευθυντή του Τμήματος ότι, με βάση την αντίστοιχη απαίτηση στα έγγραφα των διαγωνισμών Τ.Δ. 3/2022, 40/2022 και 48/2022 του Τμήματος για την αγορά παρόμοιων υπηρεσιών πυρόσβεσης με τη χρήση ελικοπτέρων για τα έτη 2022 και 2023, επιτρεπόταν η συμμετοχή σε ΟΦ που είχαν είτε πιστοποίηση EASA, είτε πιστοποίηση από χώρα μέλος του ICAO, με σκοπό, όπως μας είχαν τότε αναφέρει την εξασφάλιση ευρύτητας συμμετοχής και τη διασφάλιση της κατά το δυνατό χαμηλότερης τιμής. Λαμβάνοντας υπόψη το περιορισμένο διαχρονικά ενδιαφέρον και συμμετοχή στους διαγωνισμούς για το υπό αναφορά αντικείμενο, με τη συμμετοχή συνήθως ενός μόνο ΟΦ καθώς και το γεγονός ότι το πιο πάνω θέμα είχε τεθεί από διάφορους ΟΦ ως περιορισμός στον ανταγωνισμό, ζητήσαμε όπως μας πληροφώρουν τους λόγους για τους οποίους το ΤΔ είχε προχωρήσει στην αλλαγή του εν λόγω όρου και πώς θα εξασφάλιζε την ευρύτητα συμμετοχής και τη διασφάλιση της κατά το δυνατό χαμηλότερης τιμής.

Πέραν των πιο πάνω, τον πληροφόρησαμε επίσης ότι είχε υποβληθεί στην Υπηρεσία μας καταγγελία με τον ισχυρισμό ότι οι πιο πάνω τροποποιημένες απαιτήσεις των εγγράφων του διαγωνισμού σχετικά με τις επιχειρησιακές και λειτουργικές δυνατότητες των απαιτούμενων ελικοπτέρων, φωτογράφιζαν συγκεκριμένα ελικόπτερα, περιορίζοντας με τον τρόπο αυτό τον ανταγωνισμό. Επίσης, σύμφωνα με την ίδια καταγγελία υπήρχαν τέσσερις εταιρείες οι οποίες διέθεταν τέτοιου τύπου ελικόπτερα με τις πιο πάνω δυνατότητες και πιστοποίηση EASA, ωστόσο μόνο μία είχε τότε διαθέσιμα δύο ελικόπτερα, περιορίζοντας με τον τρόπο αυτό τον ανταγωνισμό.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, ζητήσαμε όπως το ΤΔ πληροφώρει την Υπηρεσία μας τεκμηριωμένα για τις απόψεις/σχόλια του επί των πιο πάνω ισχυρισμών και, μας βεβαιώσει ότι τουλάχιστον τρεις ΟΦ ικανοποιούσαν τους πιο πάνω όρους και τις τεχνικές προδιαγραφές, ώστε να ήταν δυνατή η υποβολή ικανοποιητικού αριθμού έγκυρων προσφορών για την ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού, βεβαίωση την οποία η Υπηρεσία μας θα έλεγε στο στάδιο αξιολόγησης του διαγωνισμού.

Τον ίδιο μήνα, ο Α. Διευθυντής του Τμήματος μάς πληροφόρησε ότι, ενόψει του γεγονότος ότι η Κυπριακή Δημοκρατία είναι μέλος του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Ασφάλειας Αεροπλοΐας (EASA), εφαρμόζει τους κανονισμούς του [EASA (EE) 2018/1139] για όλα τα αεροσκάφη που είναι νηολογημένα στην Κύπρο. Ως εκ τούτου, το Τμήμα εφαρμόζει μια οριζόντια αντιμετώπιση στους διαγωνισμούς για πτητικά μέσα, όπου οι προδιαγραφές βασίζονται στους εν λόγω κανονισμούς, στη βάση σχετικής πρόνοιας (άρθρο 3, παράγραφος 2) που αναφέρει ότι τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι δραστηριότητες και οι υπηρεσίες που εκτελούνται από τα εκεί αναφερόμενα αεροσκάφη διεξάγονται λαμβανομένων δεόντως υπόψη των στόχων του παρόντος κανονισμού σχετικά με την ασφάλεια, παρά το γεγονός ότι οι εν λόγω κανονισμοί επιτρέπουν στα κράτη μέλη, κατά την κρίση τους, να μην τους εφαρμόζουν σε κρατικά αεροσκάφη που επιχειρούν για αεροπυρόσβεση. Σημείωσε επίσης ότι υπάρχει και θεσμικό

κενό για τα κρατικά αεροσκάφη, κάτι το οποίο το Τμήμα υπέδειξε κατ' επανάληψη, εφόσον σε περίπτωση που κρίνεται σκόπιμο να μην εφαρμόζονται κανονισμοί EASA, τότε θα πρέπει να εφαρμόζονται η Εθνικοί κανονισμοί για τα κρατικά αεροσκάφη, οι οποίοι ωστόσο δεν υπάρχουν στην Κύπρο.

Όσον αφορά τη διασφάλιση της ευρύτητας συμμετοχής στην προσφορά, μας πληροφόρησε ότι τα έγγραφα της είχαν παραλάβει 14 ΟΦ, από τους οποίους, μετά από έρευνα που είχαν κάνει, τουλάχιστον οι έξι διέθεταν ευρωπαϊκά πτητικά μέσα, και, ως εκ τούτου, ο ισχυρισμός ότι οι όροι φωτογράφιζαν συγκεκριμένα ελικόπτερα ήταν εντελώς ανυπόστατος. Σε περίπτωση που οι διαγωνισμοί αποτύχουν για οποιαδήποτε λόγο, μας πληροφόρησε ότι το Τμήμα θα εξέταζε το ενδεχόμενο προκήρυξης νέου διαγωνισμού με τον οποίο θα έκανε αποδεκτά πιστοποιητικά και ελικόπτερα από διαχειριστές εναέριων μέσων οι οποίοι διαθέτουν πιστοποιητικά τρίτων χωρών.

Τελικά, για τον υπό αναφορά διαγωνισμό υποβλήθηκαν τρεις προσφορές οι οποίες κρίθηκαν άκυρες από την επιτροπή αξιολόγησης εφόσον δεν είχαν υποβάλει εγγύηση συμμετοχής και, ως εκ τούτου, το ΣΠ του ΥΓΑΑΠ αποφάσισε τον Μάρτιο 2024 την ακύρωση του διαγωνισμού.

(ii) Διαγωνισμός με αρ. ΤΔ 21/2024

Μετά την ακύρωση του πιο πάνω διαγωνισμού, τον Μάρτιο 2024 το Τμήμα προκήρυξε νέο ανοικτό διαγωνισμό με αρ. ΤΔ 21/2024 για το ίδιο αντικείμενο και την ίδια συνολική εκτίμηση δαπάνης (€18,εκ.+ΦΠΑ), με το σύστημα των δύο φακέλων όπως και ο ακυρωθέντας διαγωνισμός.

Τον Απρίλιο 2024, κατά τον δειγματοληπτικό έλεγχο των εγγράφων του διαγωνισμού πληροφορήσαμε τον Διευθυντή του Τμήματος για τις παρατηρήσεις/διαπιστώσεις μας οι οποίες αναφέρονται αναλυτικά στην παρ. 3.1.1(ii) της παρούσας Έκθεσης σχετικά με τον διαγωνισμό ΤΔ 15/2024, όπως και οι σχετικές απόψεις του Τμήματος αλλά και της ΑΑΔΣ, εφόσον οι τροποποιήσεις που είχαν γίνει στα έγγραφα ήταν παρόμοιες, και αφορούσαν κατά κύριο λόγο στην αποδοχή πτητικών μέσων με πιστοποίηση, πέραν από EASA, και ICAO, δίδοντας ωστόσο 20% βαρύτητα στα κριτήρια αξιολόγησης σε όσους ΟΦ θα προσέφεραν πτητικά μέσα, χειριστές και πλήρωμα πιστοποιημένα από την EASA.

Σύμφωνα με την έκθεση αξιολόγησης του διαγωνισμού υπεβλήθησαν τον Απρίλιο 2024 πέντε προσφορές, οι οποίες κρίθηκαν από την επιτροπή αξιολόγησης άκυρες εφόσον δεν ικανοποιούσαν ουσιώδης πρόνοιες των εγγράφων του διαγωνισμού. Συγκεκριμένα, δύο προσφοροδότες περιέλαβαν την οικονομική τους προσφορά στον φάκελο των προϋποθέσεων συμμετοχής και τεχνικής προσφοράς, ένας προσφοροδότης είχε ως χώρα εγκατάστασης τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας η οποία θεωρείται τρίτη χώρα που δεν έχει υπογράψει και κυρώσει τη Διεθνή Συμφωνία περί Δημοσίων Συμβάσεων (GPA), ούτε και συμφωνίες σύνδεσης ή διμερείς συμφωνίες στον τομέα των Δημοσίων Συμβάσεων με την Ε.Ε. ή με την Κυπριακή Δημοκρατία και ένας δεν είχε περιλάβει στην προσφορά του οτιδήποτε σχετικό με την ομάδα έργου. Όσον αφορά στον πέμπτο προσφοροδότη, αυτός είχε κριθεί από την επιτροπή αξιολόγησης ότι δεν ικανοποιούσε τις απαιτήσεις της τεχνικής προσφοράς και των εγγράφων/συμφωνιών που θα έπρεπε να υποβληθούν. Συγκεκριμένα, δύο εκ των πέντε αποκλίσεων που παρουσίαζε, την μη υποβολή με την προσφορά του εν ισχύ συμφωνιών μίσθωσης των ελικοπτέρων καθώς και πιστοποιητικών ασφάλισης των ελικοπτέρων βάσει του Ευρωπαϊκού Κανονισμού EU

785/2004, είχαν κριθεί ως λόγοι απόρριψης της προσφοράς του. Όσον αφορά τα πιο πάνω πιστοποιητικά ασφάλισης, αναφέρεται στην έκθεση αξιολόγησης ότι αυτά αφορούν σημεία ελέγχου των εγγράφων των ελικοπτέρων που διεξάγεται κατά το στάδιο αξιολόγησης και δεν δύναται η υποβολή τους να υπόκειται της κινητοποίησης των ελικοπτέρων εάν και εφόσον κατακυρωθεί ο διαγωνισμός.

Σχετικά με την πιο πάνω θέση της επιτροπής αξιολόγησης για τα πιστοποιητικά ασφάλισης σημειώνουμε ότι, όπως αναφέρεται στην παρ. 3.1.1(ii) της παρούσας Έκθεσης σχετικά με τον διαγωνισμό αρ. ΤΔ 15/2024 για την αγορά υπηρεσιών μίσθωσης αεροπλάνων πυρόσβεσης, την ίδια απόκλιση παρουσίαζε και η μοναδική προσφορά που είχε υποβληθεί (αφού ο προσφοροδότης ανέφερε ότι η εν λόγω πρόνοια θα ικανοποιείτο εφόσον του ανατίθετο ο διαγωνισμός), η οποία ωστόσο έγινε αποδεκτή από την επιτροπή αξιολόγησης, εφόσον όπως ανέφερε στην έκθεση της η εν λόγω πρόνοια αφορά σε αεροπλάνα της EASA και, εκ των πραγμάτων, δεν θα μπορούσε να υπάρχει εκ του προοιμίου συμμόρφωση για αεροπλάνα τα οποία δεν είναι εγγεγραμμένα στον πιο πάνω Οργανισμό. Παρατηρούμε ωστόσο ότι, ενώ και στους δύο διαγωνισμούς (ΤΔ 15/2024 και ΤΔ 21/2024) η σχετική απαίτηση των εγγράφων του διαγωνισμού είναι η ίδια, και μάλιστα ένα εκ των δύο προσφερόμενων ελικοπτέρων με βάση την έκθεση αξιολόγησης δεν ήταν εγγεγραμμένο στον EASA αλλά στον FAA (Ομοσπονδιακή Διοίκηση Αεροπορίας των Η.Π.Α.), η ίδια απόκλιση έτυχε διαφορετικού χειρισμού από τις επιτροπές αξιολόγησης, των οποίων και στις δύο περιπτώσεις ο συντονιστής ήταν το ίδιο άτομο.

Τελικά, τον Μάιο 2024 ΣΠ του ΥΓΑΑΠ αποφάσισε την ακύρωση του διαγωνισμού λόγω μη υποβολής έγκυρης προσφοράς, υιοθετώντας στην ουσία την πιο πάνω θέση της επιτροπής αξιολόγησης για το ουσιώδες της απόκλισης σχετικά με τα πιστοποιητικά ασφάλισης των προσφερόμενων ελικοπτέρων, σε αντίθεση με τον χειρισμό του ίδιου θέματος από το ίδιο ΣΠ στην περίπτωση του διαγωνισμού αρ. 15/2024, όπως αναφέρεται πιο πάνω.

(β) Διαγωνισμός με αρ. ΤΔ 45/2024 για την αγορά υπηρεσιών μίσθωσης (wet leasing) δύο ελικοπτέρων για πυρόσβεση για την περίοδο ενός μηνός

Λόγω του ότι οι δύο προηγούμενοι διαγωνισμοί για το ίδιο θέμα είχαν καταλήξει άγονοι, το Τμήμα προχώρησε με έγκριση της Υπουργού ΓΑΑΠ τον Ιούλιο 2024 στη σύναψη σύμβασης με βάση τον Κανονισμό 27(3) της ΚΔΠ 201/2007 για κατεπείγουσα κάλυψη ανάγκης για ενοικίαση δύο ελικοπτέρων πυρόσβεσης για περίοδο ενός μηνός, ενημερώνοντας εκ των υστέρων την Υπηρεσία μας και την ΑΑΔΣ σύμφωνα με τις σχετικές πρόνοιες των πιο πάνω Κανονισμών. Σύμφωνα με την έκθεση αξιολόγησης που υποβλήθηκε στην Υπηρεσία μας το Τμήμα αποτάθηκε σε έξι εταιρείες από τις οποίες ζήτησε να υποβάλουν προσφορά, υποβλήθηκαν τελικά τέσσερις προσφορές οι τιμές των οποίων κυμαίνονταν από €796.000 - €2.624.000 για ένα μήνα, και η ανάθεση έγινε στον χαμηλότερο προσφοροδότη για το ποσό των €796.000.

Τον Αύγουστο 2024, μετά από έλεγχο της διαδικασίας διαπιστώσαμε ότι, παρόλο που η έγκριση είχε δοθεί από την Υπουργό νοουμένου ότι τόσο η εν λόγω διαδικασία όσο και οι επόμενες θα διεκπεραιωθούν από την Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων της ΑΑΔΣ, τελικά αυτή είχε διεκπεραιωθεί από το ΤΔ, χωρίς να φαίνεται να είχαν δοθεί άλλες οδηγίες. Ο Διευθυντής του Τμήματος προς τον οποίο

υποβάλαμε την πιο πάνω παρατήρησή μας, μας πληροφόρησε ότι, επί της ουσίας, ως και οι οδηγίες της Υπουργού, υπήρχε εμπλοκή της ΑΑΔΣ από την πρώτη στιγμή στην όλη διαδικασία, ωστόσο η προσφορά είχε προκηρυχθεί από το Τμήμα του ως η αρμόδια ΑΑ που ενοικιάζει πτητικά μέσα πυρόσβεσης και η οποία έχει σχετικό άρθρο και εγκεκριμένες πιστώσεις στον προϋπολογισμό της για τον σκοπό αυτό.

Επίσης, από τη μελέτη των εγγράφων του διαγωνισμού διαπιστώθηκε ότι, πέραν του ότι είχε αφαιρεθεί σημαντικός αριθμός προνοιών σε σχέση με τα έγγραφα των προηγούμενων ακυρωθέντων διαγωνισμών, το Τμήμα είχε μειώσει τις απαιτήσεις/προϋποθέσεις συμμετοχής κάνοντας μεταξύ άλλων αποδεκτές και τις δύο πιστοποιήσεις, είτε πιστοποίηση EASA, είτε πιστοποίηση από χώρα μέλος του ICAO. Πέραν των πιο πάνω, το Τμήμα διατηρούσε το δικαίωμα σε περίπτωση που κανένας προσφοροδότης δεν ικανοποιούσε τις απαιτήσεις του να αποδεχτεί κατά την κρίση του οποιαδήποτε προσφορά, για ένα αντί για δύο ελικόπτερα, ελικόπτερα με χαμηλότερες από τις ήδη μειωμένες απαιτήσεις των προδιαγραφών και προσωπικό με μειωμένη εμπειρία, καθώς και παράδοση τους σε χρόνο μεγαλύτερο των 10 ημερών από την υπογραφή της σύμβασης. Επίσης, δεν περιλαμβάνονταν στα έγγραφα πρόνοιες για ρήτρες καθυστέρησης/μη διαθεσιμότητας των ελικοπτέρων, όπως και προϋποθέσεις συμμετοχής οι οποίες προκύπτουν από σχετικές πρόνοιες της περί δημοσίων συμβάσεων νομοθεσίας.

Για τον υπό αναφορά διαγωνισμό υποβλήθηκε τον Ιούλιο 2024 καταγγελία στην Υπηρεσία μας, στην οποία περιλαμβάνονταν ο ισχυρισμός ότι από τα δύο ενοικιαζόμενα ελικόπτερα που είχαν μισθωθεί με την πιο πάνω διαδικασία, το ένα ήταν, τουλάχιστον μέχρι τις 25.7.2024 που είχε υποβληθεί η καταγγελία στην Υπηρεσία μας, καθηλωμένο λόγω βλάβης. Πέραν του πιο πάνω, ένα εκ των δύο ελικοπτέρων τα οποία είχαν μισθωθεί στο πλαίσιο της υπό αναφορά σύμβασης δεν πληρούσε όλες τις συνθήκες που προβλέπονται από το Annex 8 του ICAO σχετικά με τις πιστοποιήσεις του, απαίτηση η οποία είχε τεθεί ως προϋπόθεση και στον υπό αναφορά διαγωνισμό του ΤΔ. Σύμφωνα με τους πιο πάνω ισχυρισμούς, δημιουργούνταν ερωτηματικά κατά πόσο η εταιρεία που τα διαχειριζόταν είχε αιτηθεί ειδικής άδειας για να μπει το εν λόγω ελικόπτερο στον εναέριο χώρο της Κύπρου, εάν στην επιτροπή παραλαβής των υπό αναφορά ελικοπτέρων συμμετείχε και επιθεωρητής του Τμήματος Πολιτικής Αεροπορίας (ΤΠΑ) της Κύπρου και είχε κάνει έλεγχο των πιστοποιητικών τους και, κατά πόσο είχε εκδοθεί μέχρι τότε γραπτή έγκριση από το ΤΠΑ για να μπορούν τα ελικόπτερα να εκτελούν νόμιμα πτήσεις μέσα στον εναέριο χώρο της Κύπρου και να καλύπτονται από τις απαιτούμενες ασφάλειες σε περίπτωση ατυχήματος.

Δεομένου του γεγονότος ότι η πιο πάνω ισχυρισμοί αφορούσαν σοβαρά θέματα τα οποία άπτονται της ασφάλειας των πτήσεων των υπό αναφορά ελικοπτέρων, θέσαμε ενώπιον του Διευθυντή του Τμήματος τα πιο πάνω για τις απόψεις/σχόλια του, όπως και στη Διευθύντρια του ΤΠΑ για τις απόψεις/σχόλια της αλλά και για τυχόν ενέργειες της επί των θεμάτων τα οποία τίθεντο, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του Τμήματος της.

Τον Αύγουστο 2024, ο Διευθυντής του Τμήματος μάς πληροφόρησε ότι τα υπό αναφορά ελικόπτερα είχαν έρθει στην Κύπρο από τις 18.7.2024 και, ενόψει του ότι κατά τη διαδικασία παραλαβής η οποία έγινε στις 20.7.2024 έγινε πτητικός έλεγχος τους παρουσία των μελών της επιτροπής παραλαβής και ήταν σε επιχειρησιακή ετοιμότητα, δεν τίθετο θέμα να παραλήφθηκαν με βλάβη και τέθηκαν επίσημα

σε επιχειρησιακή ετοιμότητα στις 22.7.2024. Τις επόμενες ημέρες το ένα εκ των δύο ελικοπτέρων παρουσίασε βλάβη η οποία επιδιορθώθηκε 12 ώρες αργότερα, γεγονός το οποίο όμως είναι μέσα στις συνήθεις περιπτώσεις που έχουν κάθε χρόνο και, όπως μας πληροφόρησε, θα αποκοπτόταν το ανάλογο ποσό από την πληρωμή του Αναδόχου για τις ώρες που δεν ήταν διαθέσιμα τα ελικόπτερα. Το γεγονός ωστόσο ότι, όπως ορθά αναφερόταν στην καταγγελία, τα πιστοποιητικά των ελικοπτέρων είχαν εκδοθεί σε εθνικό επίπεδο, οφειλόταν στο ότι αυτά ανήκουν στην κατηγορία των πρώην στρατιωτικών ελικοπτέρων και τα πιστοποιητικά (special certificate of Airworthiness) εκδίδονται από χώρα μέλους του ICAO και της EASA, σύμφωνα και με τη σχετική απαίτηση της προσφοράς. Σημείωσε δε ότι κατά το στάδιο υποβολής της προσφοράς κατατέθηκαν έγγραφα από την ιδιοκτήτρια εταιρεία που αποδείκνυαν την προηγούμενη της εμπειρία στην αεροπυρόσβεση, όπως και έγγραφα από τις Πολιτικές Αεροπορίες της Τσεχίας, Ελλάδας, Σλοβακίας και Βουλγαρίας στις οποίες αναφερόταν η άδεια που τους είχε δοθεί για χρήση του εναέριου τους χώρου και άδεια για αεροπυρόσβεση από τα συγκεκριμένα ελικόπτερα με τον ίδιο αριθμό εγγραφής με αυτά που ήταν στην Κύπρο.

Όσον αφορά στην εμπλοκή του ΤΠΑ μάς πληροφόρησε ότι ο Ανάδοχος είχε στείλει επιστολή για χρήση του εναέριου χώρου της Κύπρου και το ΤΠΑ δεν έφερε ένσταση, ενώ μας πληροφόρησε ότι με βάση τον Περί Πολιτικής Αεροπορίας Νόμο του 2008, τα κρατικά αεροσκάφη και αυτά που ενοικιάζονται από το κράτος για κρατικές επιχειρήσεις δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητα του ΤΠΑ και, ως εκ τούτου, είναι αναρμόδιο να εγκρίνει ή να απορρίψει τα πιστοποιητικά τους. Με βάση τα πιο πάνω, όπως και τα τελευταία 15 χρόνια, στις επιτροπές παραλαβής των ενοικιαζόμενων πτητικών μέσων δεν συμμετέχουν επιθεωρητές από το ΤΠΑ και, ενώ κατά περιόδους σε κάποιες παραλαβές ενοικιαζόμενων πτητικών μέσων τους ζητήθηκε να συμμετέχουν και συμμετείχαν είτε ως παρατηρητές είτε ως μέλη, στην επιτροπή παραλαβής των υπό αναφορά ελικοπτέρων δεν συμμετείχε επιθεωρητής από το ΤΠΑ. Τέλος, μας πληροφόρησε ότι τα υπό αναφορά ελικόπτερα έφεραν ασφάλιση και καλύπτονταν σε περίπτωση ατυχήματος στην Κύπρο, και η απαίτηση των προδιαγραφών ήταν για κάλυψη έναντι τρίτου.

Τον Οκτώβριο 2024, η Διευθύντρια ΤΠΑ μάς πληροφόρησε ότι σύμφωνα με γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας του 2008, αεροσκάφη που χρησιμοποιούνται για σκοπούς των κρατικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων και των πυροσβεστικών, εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του περί Πολιτικής Αεροπορίας Νόμου, για τον οποίο το Τμήμα της είναι αρμόδια αρχή. Μας πληροφόρησε επίσης ότι το Τμήμα της συμφωνεί σε γενικές γραμμές με τα όσα μας ανέφερε το ΤΔ αναφορικά με τις αρμοδιότητες των δύο Τμημάτων, και το ΤΠΑ δεν έχει εμπλοκή στις διαδικασίες μίσθωσης πυροσβεστικών αεροσκαφών. Τέλος, μας πληροφόρησε ότι όσον αφορά στην ασφάλεια των πτήσεων, κατά τη διάρκεια διεξαγωγής πυροσβεστικών επιχειρήσεων υπάρχει συντονισμός μεταξύ των πυροσβεστικών μέσων του ΤΔ και της υπηρεσίας ελέγχου εναέριας κυκλοφορίας του ΤΠΑ, ώστε να αποφεύγονται τυχόν ατυχήματα και να διασφαλίζεται η ασφάλεια της πτήσης.

3.1.3 Αγορά αεροπλάνων πυρόσβεσης

Διαγωνισμός με αρ. ΤΔ 29/2023 για την αγορά ενός αεροπλάνου πυρόσβεσης και υπηρεσιών πιλότων για την περίοδο 2025 – 2027, με δικαίωμα ανανέωσης για τα έτη 2028 και 2029, και την αγορά δύο πυροσβεστικών αεροπλάνων και υπηρεσιών πιλότων και συντήρησης για την περίοδο 2025 – 2027, με δικαίωμα ανανέωσης για τα έτη 2028 και 2029

Τον Οκτώβριο 2023, το Τμήμα προκήρυξε ανοικτό διαγωνισμό για την αγορά ενός αεροπλάνου πυρόσβεσης και υπηρεσίες χειριστών του, καθώς και την αγορά δύο αεροπλάνων πυρόσβεσης και υπηρεσίες χειριστών και συντήρησης τους, για τα έτη 2025-2027, με δικαίωμα ανανέωσης για τα έτη 2028 και 2029, με συνολική εκτίμηση δαπάνης €17,2εκ.+ΦΠΑ, περιλαμβανομένων και των δικαιωμάτων προαίρεσης για τα έτη 2028 και 2029.

Τον Νοέμβριο 2023, κατά τον δειγματοληπτικό έλεγχο των εγγράφων του διαγωνισμού πληροφορήσαμε μεταξύ άλλων τον Διευθυντή του Τμήματος ότι, από τη σύγκριση των εγγράφων του υπό αναφορά διαγωνισμού με αυτά του ακυρωθέντα διαγωνισμού με αρ. ΤΔ 37/2022 με παρόμοιο αντικείμενο ο οποίος είχε προκηρυχθεί τον Σεπτέμβριο του 2022 (για τον οποίο γίνεται αναλυτική αναφορά στην Ειδική Έκθεση μας με αρ. ΤΔ/01/2022), είχαμε διαπιστώσει ότι παρόλο που οι ποσότητες των επί μέρους ειδών παρέμεναν οι ίδιες και η διάρκεια της αγοράς υπηρεσιών πυρόσβεσης και συντήρησης είχε μειωθεί στον υπό αναφορά διαγωνισμό από πέντε σε τρία χρόνια, η εκτίμηση κόστους του νέου διαγωνισμού είχε αυξηθεί από €13,59εκ.+ΦΠΑ σε €17,2εκ.+ΦΠΑ. Δεδομένων των πιο πάνω, ζητήσαμε να μας πληροφορήσει τους λόγους για την πιο πάνω αύξηση, υποβάλλοντας μας και την προς τούτο σχετική τεκμηρίωση. Πέραν των πιο πάνω, παρατηρήσαμε ότι οι προϋποθέσεις/κριτήρια συμμετοχής τεχνικής/επαγγελματικής ικανότητας που έπρεπε να πληρούν οι ΟΦ για να δικαιούνται να συμμετάσχουν στον διαγωνισμό, είχαν παραμείνει οι ίδιες με αυτές του διαγωνισμού με αρ. ΤΔ 37/2022, με τη διαφορά ότι, ενώ στον προηγούμενο διαγωνισμό η εν λόγω απαίτηση είχε τροποποιηθεί με διορθωτικό έγγραφο ώστε να γίνονται αποδεκτά πιστοποιητικά και προσόντα και από τον ICAO, πέραν του EASA, στον υπό αναφορά διαγωνισμό γίνονταν αποδεκτά αποκλειστικά πιστοποιητικά του EASA.

Τέλος, ενόψει και των σχετικών αναλυτικών αναφορών στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας με αρ. ΤΔ/01/2022 για τη διαχείριση των συμβάσεων των πτητικών μέσων από το Τμήμα, ζητήσαμε όπως μας πληροφορήσει κατά πόσο, πριν την προκήρυξη του υπό αναφορά διαγωνισμού, είχε ετοιμαστεί οποιαδήποτε έκθεση η οποία έγινε με βάση τις εισηγήσεις/αποφάσεις προηγούμενων Επιτροπών που είχαν διοριστεί για το θέμα, βάσει της οποίας αποφασίστηκε η αγορά των αεροπλάνων με τον υπό αναφορά διαγωνισμό, της οποίας, εάν υπήρχε, ζητήσαμε όπως αποστείλουν αντίγραφο στην Υπηρεσία μας.

Τον Ιανουάριο 2024, ο Αν. Διευθυντής του Τμήματος μάς πληροφόρησε μεταξύ άλλων ότι είχαν αυξήσει το ύψος του προϋπολογισμού με βάση πληροφορίες που είχαν ληφθεί μετά από επικοινωνία με εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο αλλά και ΟΦ που ενδιαφέρθηκαν κατά διαστήματα να

λάβουν μέρος σε παρόμοιους διαγωνισμούς, καθώς και με βάση το ύψος της μοναδικής προσφοράς στον τελευταίο ακυρωθέντα διαγωνισμό (ΤΔ 37/2022), εφόσον η χαμηλή εκτίμηση ενδεχομένως να μην άφηνε πολλές πιθανότητες να καταστεί ο νέος διαγωνισμός γόνιμος, κάτι το οποίο θα προκαλούσε σοβαρότατα προβλήματα στην επιχειρησιακή ικανότητα του Τμήματος στην αεροπυρόσβεση.

Όσον αφορά τις προϋποθέσεις/κριτήρια συμμετοχής τεχνικής/επαγγελματικής ικανότητας, μας πληροφόρησε ότι η απόφαση για αποδοχή πιστοποίησης αποκλειστικά από τον EASA στον υπό αναφορά διαγωνισμό, λήφθηκε ενόψει του γεγονότος ότι έχουν υιοθετηθεί από την Κυπριακή Δημοκρατία οι κανονισμοί που εκδίδονται από τον EASA, και, επομένως, η εφαρμογή/αποδοχή άλλου καθεστώτος όπως π.χ. ICAO, είναι εφικτή όταν η Κυπριακή Δημοκρατία δεν μπορεί να εφαρμόσει τους κανονισμούς EASA και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να εφαρμόσει άλλες εναλλακτικές λύσεις. Το Τμήμα, κατά τη χρονιά 2023 αποφάσισε όπως εφαρμόσει οριζόντια σε όλους τους διαγωνισμούς πτητικών μέσων (αγορά και μίσθωση) την απαίτηση για πιστοποίηση από τον EASA, και μόνον όταν αυτό δεν είναι εφικτό, θα επιτρέψει άλλες εναλλακτικές λύσεις, π.χ. αποδοχή πιστοποίησης ICAO.

Τέλος, μας πληροφόρησε ότι, πριν τη δημοσίευση του υπό αναφορά διαγωνισμού, ετοιμάστηκε και λήφθηκε υπόψη «Μελέτη επιλογής του τρόπου κάλυψης των αναγκών της Κυπριακής Δημοκρατίας σε πτητικά μέσα πυρόσβεσης», την οποία μας επισύναψε.

Σημειώνουμε ωστόσο ότι η πιο πάνω μελέτη δεν αναφέρει ούτε ποιος/ποιοι την εκπόνησαν ούτε και φέρει οποιαδήποτε υπογραφή.

Τον Μάρτιο 2024, υποβλήθηκε στην Υπηρεσία μας καταγγελία από ενδιαφερόμενο ΟΦ ο οποίος ισχυριζόταν ότι, με βάση απόφαση που είχε ληφθεί τον ίδιο μήνα σε σχετική συνεδρία στο Προεδρικό Μέγαρο υπό τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να υποβληθεί πρόταση και σχετικό πλάνο από το Υπουργείο Άμυνας για τη σταδιακή ανάληψη από την Εθνική Φρουρά (ΕΦ) της διαχείρισης/συντονισμού της αεροπυρόσβεσης, η απαίτηση για πιστοποίηση των προς προμήθεια αεροπλάνων από την EASA θα δημιουργούσε προβλήματα στην ΕΦ όταν θα τα αναλάμβανε, εφόσον η τελευταία δεν ακολουθεί τους κανόνες πολιτικής αεροπορίας αλλά στρατιωτικά πρότυπα.

Ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Άμυνας, στον οποίο θέσαμε τα πιο πάνω για τις απόψεις/σχόλια του, μας πληροφόρησε τον Ιούνιο 2024 ότι, για τους λόγους που μας ανέφερε αναλυτικά, η προμήθεια αεροσκαφών που να είναι ήδη εγγεγραμμένα σε νηολόγιο μέλους EASA, δεν θα δημιουργούσε πρόβλημα στην ΕΦ.

Τον Αύγουστο 2024, και λαμβάνοντας υπόψη ότι το συνολικό εκτιμώμενο κόστος του υπό αναφορά διαγωνισμού, περιλαμβανομένου του ΦΠΑ, ανερχόταν σε €19,04εκ. και σύμφωνα με τις Οδηγίες της Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης (ΓΔΑ) για την Προεπιλογή και Αξιολόγηση Δημόσιων Επενδυτικών Έργων συγκαταλέγεται στα έργα με σημαντικό οικονομικό κόστος, ζητήσαμε από τον Διευθυντή του Τμήματος να μας αποστείλει αντίγραφο των εγκρίσεων που απαιτούνταν από τα αρμόδια όργανα, τόσο σε σχέση με το Σημείωμα Έργου, όσο και σε σχέση με τη Μελέτη Βιωσιμότητας, για σκοπούς επιβεβαίωσης ότι το εν λόγω έργο πληροί τα κριτήρια οικονομικής βιωσιμότητας και οικονομικής προσιτότητας για συμπερίληψή του στον Κρατικό Προϋπολογισμό.

Τον Νοέμβριο 2024, ο Διευθυντής του Τμήματος μάς πληροφόρησε ότι είχε υποβληθεί ξεχωριστά Σημείωμα Έργου στη Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης για το ένα εκ των τριών αεροπλάνων που είχε ληφθεί

απόφαση να αγοραστούν, λόγω του ότι αφορούσε το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας το οποίο θα χρηματοδοτούσε την αγορά του, το οποίο αξιολογήθηκε και εγκρίθηκε με ηλεκτρονικό μήνυμα τον Μάρτιο 2021. Στη συνέχεια, ετοιμάστηκε δεύτερο Σημείωμα Έργου για ενίσχυση της Μονάδας Πτητικών Μέσων με τρία πτητικά μέσα, το οποίο, παρόλο ότι είχε προωθηθεί με επιστολή στον Γενικό Διευθυντή Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης τον Μάιο 2017 δεν κατέληξε στην Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης λόγω του ότι το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως θα εξέταζε τις περιπτώσεις όλων των πτητικών μέσων της Κυπριακής Δημοκρατίας. Πέραν των πιο πάνω, μας ανέφερε ότι οι προτάσεις Προϋπολογισμού του Τμήματος είχαν συζητηθεί και εγκριθεί από τις αρμόδιες Επιτροπές και είχαν συμπεριληφθεί στο πακέτο που είχε προωθηθεί στην αρμόδια Κοινοβουλευτική Επιτροπή και στην Ολομέλεια της Βουλής όπου ψηφίστηκε σε νόμο, και συγκεκριμένες αναφορές για την απόκτηση πτητικών μέσων συμπεριλαμβάνονται στο εγκεκριμένο Μνημόνιο της Βουλής του 2022 καθώς και σε όλα τα μεταγενέστερα Μνημόνια. Μας ανέφερε επίσης ότι η απόκτηση πτητικών μέσων από τα κράτη μέλη είναι και θέση της ΕΕ, παραπέμποντας μας σε σχετική Έκθεση που είχε διενεργηθεί το 2018. Τέλος, μας πληροφόρησε ότι, πέραν των πιο πάνω, για το Τμήμα η απόκτηση πτητικών μέσων πυρόσβεσης αποτελεί θέμα Εθνικής Ασφάλειας και, παρόλο ότι η οικονομική διάσταση του θέματος είναι εκεί και αναγνωρίζεται, η σημασία της ανθρώπινης ζωής και της διατήρησης του δάσους είναι υπεράνω, κάνοντας αναφορά στις απώλειες ανθρώπινων ζωών και της οικονομικής ζημιάς που είχαμε ως χώρα από τις μεγάλες πυρκαγιές του πρόσφατου παρελθόντος, οι οποίες είναι πολλαπλάσιες του κόστους αγοράς, συντήρησης και λειτουργίας των πτητικών μέσων.

Σχολιάζοντας τα πιο πάνω, αναφέρουμε ότι ουδέποτε η Υπηρεσία μας αμφισβήτησε τη σημαντικότητα της προμήθειας πτητικών μέσων πυρόσβεσης, πρωτίστως για την προστασία της ανθρώπινης ζωής αλλά και τη διαφύλαξη του δάσους. Ωστόσο, από την πιο πάνω απάντηση του Τμήματος συνάγεται ότι δεν ακολουθήθηκε η προβλεπόμενη διαδικασία για το υπό αναφορά έργο, εφόσον δεν μας αποστάλθηκαν οποιεσδήποτε εγκρίσεις από τα αρμόδια προς τούτο όργανα. Σημειώνουμε τέλος ότι, ανεξάρτητα από τα πιο πάνω, τα οποία ισχύουν και σε άλλες περιπτώσεις και όχι μόνο για το Τμήμα (π.χ. προμήθεια πυροσβεστικών οχημάτων/εξοπλισμού, ιατρικού εξοπλισμού κλπ.), η σχετική νομοθεσία και οι διαδικασίες θα πρέπει να ακολουθούνται από όλες τις ΑΑ, εκτός όπου προβλέπεται σχετική εξαίρεση, κάτι το οποίο δεν φαίνεται να ισχύει στην προκειμένη περίπτωση.

Τελικά, με βάση την έκθεση αξιολόγησης του διαγωνισμού υποβλήθηκαν δύο προσφορές οι οποίες κρίθηκαν άκυρες εφόσον ο ένας ΟΦ προσέφερε ελικόπτερα αντί αεροπλάνα, ενώ ο δεύτερος προσφοροδότης προσέφερε αεροπλάνα τα οποία δεν ικανοποιούσαν τις ελάχιστες απαιτήσεις των προδιαγραφών όσον αφορά στη μεταφορική ικανότητα τους σε όγκο νερού. Δεδομένων των πιο πάνω, το ΣΠ του ΥΓΑΑΠ αποφάσισε τον Σεπτέμβριο 2024 την ακύρωση του εν λόγω διαγωνισμού, λόγω του ότι δεν είχαν υποβληθεί έγκυρες προσφορές.

Ευρήματα και Συστάσεις

Εύρημα 1

Δεδομένων των παρατηρήσεων/διαπιστώσεων της Υπηρεσίας μας επί των διαγωνισμών αγοράς και μίσθωσης πτητικών μέσων πυρόσβεσης που περιλαμβάνονται στην παρούσα Έκθεση καθώς και των

θέσεων/απόψεων του Τμήματος επί αυτών, αναφέρουμε ότι δεν ήταν και δεν είναι ούτε πρόθεση αλλά ούτε και αρμοδιότητα της Υπηρεσίας μας να εμπλακεί και να επιβάλει στο Τμήμα τον καθορισμό των απαιτήσεων του στους υπό αναφορά διαγωνισμούς, πόσο μάλλον σε ότι αφορά θέματα ασφάλειας πτήσεων. Εκείνο το οποίο διαπιστώνουμε και αναδεικνύουμε με τους ελέγχους μας, είναι το γεγονός ότι διαχρονικά στους τελευταίους διαγωνισμούς προμήθειας αλλά και μίσθωσης πτητικών μέσων πυρόσβεσης, αεροπλάνων και ελικόπτρων, κατά τα έτη 2022 (στοιχεία για το 2022 (στοιχεία για το 2022) και 2024 (στοιχεία για το 2024) αναφέρεται η παρούσα Έκθεση) παρουσιάζεται/επαναλαμβάνεται το ίδιο πρόβλημα δυστοκίας ανάθεσης των διαγωνισμών, και ενδιαφερόμενοι ΟΦ υποδεικνύουν ως έναν από τους κυριότερους προς τούτο λόγους τον περιορισμό που προκαλείται από τις απαιτήσεις των πιστοποιήσεων των πτητικών μέσων σε πρώτο στάδιο και, τις καθορισθείσες βαρύτητες τους σε δεύτερο στάδιο, οι οποίες επηρεάζουν τον υγιή ανταγωνισμό. Παρά τα πιο πάνω, καθώς και τη μειωμένη διαθέσιμη προσφορά των εν λόγω μέσων για τους λόγους που αναφέρονται στις σχετικές παραγράφους της παρούσας Έκθεσης, το Τμήμα εξακολουθούσε να εφαρμόζει την ίδια τακτική, δηλαδή να ζητά αρχικά ως ελάχιστη απαίτηση την πιστοποίηση από τον EASA και, αφού δεν καταστεί ο διαγωνισμός γόνιμος να κάνει αποδεκτή και πιστοποίηση από τον ICAO, δίδοντας ωστόσο βαρύτητα/πλεονέκτημα σε όσους ΟΦ θα προσφέρουν πτητικά μέσα, χειριστές και πλήρωμα πιστοποιημένα από τον EASA, γεγονός που περιόρισε έμμεσα κατά την άποψη μας και πάλι τον ανταγωνισμό.

Σύσταση: Το Τμήμα, να επανεξετάσει την πολιτική την οποία ακολουθεί στο θέμα των πιστοποιήσεων των πτητικών μέσων πυρόσβεσης και γενικά των απαιτήσεων των εγγράφων των υπό αναφορά διαγωνισμών, χωρίς εννοείται να γίνουν συμβιβασμοί/εκπτώσεις στο θέμα της ασφάλειας των πτήσεων ή, αν τούτο δεν είναι εφικτό, να ληφθούν άλλα εναλλακτικά μέτρα με στόχο την έγκαιρη ανάθεση των σχετικών συμβάσεων προς όφελος του δημοσίου, μελετώντας και διαδικασίες οι οποίες ακολουθούνται σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες για το υπό αναφορά αντικείμενο.

Εύρημα 2

Αποτέλεσμα της τακτικής που ακολουθεί το Τμήμα στο θέμα του καταρτισμού των εγγράφων των υπό αναφορά διαγωνισμών, είναι με την πάροδο του χρόνου να μειώνονται ακόμα περισσότερο τα διαθέσιμα προς μίσθωση πτητικά μέσα και να μην ανατίθενται έγκαιρα ή και καθόλου οι διαγωνισμοί, παραμένοντας η Κυπριακή Δημοκρατία για μεγάλο μέρος της θερινής περιόδου χωρίς επαρκή αριθμό πτητικών μέσων πυρόσβεσης, και στο τέλος να υποχρεώνεται το δημόσιο να αποδέχεται, μέσω των μειωμένων απαιτήσεων των εγγράφων των διαγωνισμών, να μισθώνει πτητικά μέσα και προσωπικό μειωμένης ενδεχομένως ποιότητας και εμπειρίας αντίστοιχα σε σχέση τις αρχικές απαιτήσεις του.

Σύσταση: Τα έγγραφα των διαγωνισμών, να λαμβάνουν υπόψη τις συνθήκες της συγκεκριμένης αγοράς, τη διαθεσιμότητα των εν λόγω πτητικών μέσων και τις εισηγήσεις των ενδιαφερόμενων ΟΦ μέσα από διερεύνηση/διαβούλευση με την αγορά, όπου αυτές εννοείται συνάδουν με τις ελάχιστες απαιτήσεις της αναθέτουσας αρχής, κυρίως όσον αφορά την ασφάλεια των πτήσεων.

Εύρημα 3

Οι πιο πάνω ενέργειες του Τμήματος, σε συνδυασμό και με φαινόμενα που παρατηρήθηκαν στο πρόσφατο παρελθόν σε παρόμοιους διαγωνισμούς (διαγωνισμός αρ. ΤΔ 47/2022 για τη μίσθωση αεροπλάνων πυρόσβεσης στον οποίο γίνεται αναλυτική αναφορά στην Ειδική Έκθεση της Υπηρεσίας μας με αρ. ΤΔ/01/2022), να γίνεται δηλαδή αποδεκτή εκ των υστέρων η κατοχή αδειών των πιλότων και των μηχανικών σύμφωνα με τους Κανονισμούς του ICAO αντί της EASA όπως απαιτείτο από τα έγγραφα του διαγωνισμού, δεν διασφαλίζουν κατά την άποψη μας τα συμφέροντα του δημοσίου, αλλά ούτε και συνάδουν και με τις αρχές της διαφάνειας, της μη διάκρισης και της ίσης μεταχείρισης των ΟΦ, οι οποίες θα πρέπει να διέπουν με βάση τη σχετική νομοθεσία τις δημόσιες συμβάσεις. Οι πιο πάνω ενέργειες του Τμήματος αποδεικνύονται εκ του αποτελέσματος να είναι εις βάρος του ανταγωνισμού και της διασφάλισης της κατά το δυνατόν χαμηλότερης τιμής.

Σύσταση: Οι ενέργειες του Τμήματος κατά τη διαδικασία διεκπεραίωσης των διαγωνισμών, να ικανοποιούν τις βασικές αρχές που θα πρέπει να διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις, της διαφάνειας, της μη διάκρισης και της ίσης μεταχείρισης των ΟΦ, σύμφωνα και με τις πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας.

Εύρημα 4

Εφόσον δεν κατέστησαν γόνιμοι οι πιο πάνω ανοικτοί διαγωνισμοί για τη μίσθωση ελικοπτέρων πυρόσβεσης για τους λόγους που αναφέρονται πιο πάνω, το Τμήμα προκήρυξε τον διαγωνισμό ΤΔ 45/2024 για τον οποίο γίνεται αναφορά παρούσα Έκθεση, στον οποίο μείωσε τις απαιτήσεις/προϋποθέσεις συμμετοχής κάνοντας μεταξύ άλλων αποδεκτές και τις δύο πιο πάνω πιστοποιήσεις. Πέραν των πιο πάνω, στα έγγραφα του εν λόγω διαγωνισμού προβλεπόταν ότι το Τμήμα, ως ΑΑ, διατηρούσε το δικαίωμα σε περίπτωση που κανένας προσφοροδότης δεν ικανοποιούσε τις απαιτήσεις του να αποδεχτεί κατά την κρίση του οποιαδήποτε προσφορά, ακόμα και ελικοπτέρων με χαμηλότερες από τις ήδη μειωμένες απαιτήσεις των προδιαγραφών και προσωπικό με μειωμένη εμπειρία.

Σύσταση: Όπου η αγορά είναι ιδιόμορφη και περιορισμένη, όπως αυτή της αγοράς ή/και μίσθωσης πτητικών μέσων πυρόσβεσης, οι όποιες ενέργειες να γίνονται έγκαιρα, έτσι ώστε έγκαιρα να εξασφαλίζονται τα εν λόγω μέσα για κάλυψη των αναγκών της Δημοκρατίας στον νευραλγικό και ιδιαίτερα σημαντικό τομέα της εναέριας πυρόσβεσης, και να μην υποβαθμίζονται, μέσω των μειωμένων απαιτήσεων του Τμήματος, οι δυνατότητες των μέσων υπό την πίεση του χρόνου απόκτησης τους.

Εύρημα 5

Κατά τις διεργασίες ετοιμασίας των εγγράφων των πιο πάνω υπό εξέλιξη διαγωνισμών για τη μίσθωση ελικοπτέρων πυρόσβεσης και την αγορά αεροπλάνων πυρόσβεσης για τα έτη 2025 – 2029, τους οποίους ανέλαβε να διεκπεραιώσει το Γενικό Λογιστήριο της Δημοκρατίας, διαπιστώθηκε ότι οι

βαρύτητες οι οποίες δίδονταν στις πιστοποιήσεις των πτητικών μέσων έδιδαν οικονομικό πλεονέκτημα το οποίο ήταν δυσανάλογα υψηλό σε σχέση με το όφελος που θα εξασφάλιζε η Δημοκρατία, επιβεβαιώνοντας τις πιο πάνω διαχρονικές διαπιστώσεις μας σχετικά με το θέμα, ότι δηλαδή με τους χειρισμούς του το Τμήμα δεν διασφάλισε την ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού και την ίση μεταχείριση των ΟΦ και, κατ' επέκταση την εξασφάλιση της κατά το δυνατόν χαμηλότερης τιμής.

Σύσταση: Όπου δίδονται βαρύτητες σε βαθμολογούμενα κριτήρια, τα οποία σημειώνεται θα πρέπει να είναι αντικειμενικά και μετρήσιμα, το πλεονέκτημα το οποίο θα δίδεται στους ΟΦ που θα επωφελούνται από αυτά θα πρέπει να είναι ανάλογο του οφέλους που θα εξασφαλίζει το δημόσιο, διασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό τα συμφέροντα του δημοσίου, αλλά και την ίση μεταχείριση των ΟΦ.

3.2 Θέμα: Επίγεια μέσα πυρόσβεσης

3.2.1 Προμήθεια πυροσβεστικών οχημάτων

Διαγωνισμοί με αρ. ΤΔ 34/2022 και ΤΔ 76/2023 για την προμήθεια, συντήρηση και εκπαίδευση στη συντήρηση και χρήση πυροσβεστικών οχημάτων με δυνατότητα μεταφοράς νερού

(i) Διαγωνισμός με αρ. ΤΔ 34/2022

Στις 14 Σεπτεμβρίου 2022, το Τμήμα προκήρυξε τον διαγωνισμό ΤΔ 34/2022, με ανοικτή διαδικασία και συνολική εκτιμώμενη αξία €11.075.000+ΦΠΑ για την προμήθεια, συντήρηση και εκπαίδευση στη συντήρηση και χρήση:

(α) εικοσιπέντε (25) πυροσβεστικών οχημάτων, ειδικής χρήσης και παντός εδάφους, με δυνατότητα μεταφοράς 2000 λίτρων νερού (Τμήμα Α του διαγωνισμού με εκτίμηση δαπάνης €6.850.000+ΦΠΑ)

(β) δεκαεπτά (17) πυροσβεστικών οχημάτων με δυνατότητα μεταφοράς 6000 λίτρων νερού (Τμήμα Β του διαγωνισμού με εκτίμηση δαπάνης €4.225.000+ΦΠΑ).

Το κριτήριο ανάθεσης που είχε καθοριστεί ήταν η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής ανά Τμήμα του διαγωνισμού. Σημειώνεται ότι η δαπάνη αγοράς των πιο πάνω (42) πυροσβεστικών οχημάτων είχε συμπεριληφθεί για χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της ΕΕ στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ), ενώ η δαπάνη συντήρησης τους θα πληρωνόταν από Εθνικούς Πόρους.

Τον Οκτώβριο 2022, κατόπιν δειγματοληπτικού ελέγχου των εγγράφων του διαγωνισμού στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της Υπηρεσίας μας, εισηγηθήκαμε μεταξύ άλλων με επιστολή μας στον Διευθυντή του Τμήματος την τροποποίηση προνοιών των εγγράφων που αφορούσαν τα έξοδα και την αναγκαιότητα για τη δυνατότητα επίδειξης του προσφερόμενου τύπου πλαισίου όσο και για ελέγχους της υπερκατασκευής στις εγκαταστάσεις του κατασκευαστή, καθώς και τον απαιτούμενο χρόνο παράδοσης ο οποίος καθοριζόταν σε συγκεκριμένη ημερομηνία αντί σε συγκεκριμένο αριθμό μηνών από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης. Πέραν των πιο πάνω, λαμβάνοντας υπόψη τις τεχνικές

προδιαγραφές των ζητούμενων πυροσβεστικών οχημάτων, τις προϋποθέσεις συμμετοχής, τον χρόνο παράδοσης και τους λοιπούς όρους των εγγράφων του διαγωνισμού, καθώς επίσης τη συνολική εκτιμώμενη αξία (€11.075.000+ΦΠΑ) και την ιδιαιτερότητα του αντικειμένου της σύμβασης, ζητήσαμε από το Τμήμα όπως μας πληροφορήσουν κατά πόσο είχε γίνει έρευνα αγοράς πριν την προκήρυξη του διαγωνισμού, και διασφαλιζόταν ότι ήταν δυνατή η συμμετοχή ικανοποιητικού αριθμού ΟΦ για την ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού.

Τον ίδιο μήνα, ο Διευθυντής μάς πληροφόρησε μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

- Το Τμήμα είχε τροποποιήσει τις πρόνοιες των εγγράφων του διαγωνισμού που αφορούσαν τα έξοδα για τη δυνατότητα επίδειξης του προσφερόμενου τύπου πλαισίου όσο και για ελέγχους της υπερκατασκευής στις εγκαταστάσεις του κατασκευαστή σύμφωνα με την εισήγηση μας.
- Δεν είχε γίνει άμεση έρευνα αγοράς, και για τον σκοπό σύνταξης των τεχνικών όρων του αντικειμένου του υπό αναφορά διαγωνισμού υιοθετήθηκαν οι εμπειρίες που είχαν συσσωρευθεί από την υλοποίηση των προηγούμενων σχετικών διαγωνισμών, στους οποίους συμμετείχαν πέντε κυπριακές εταιρείες οι οποίες κατονομάζονταν ότι μπορούσαν να συμμετάσχουν και στον υπό αναφορά διαγωνισμό, ενώ επίσης κατονομάζονταν τρεις ευρωπαϊκές εταιρείες με πεδίο εφαρμογής το σχεδιασμό και κατασκευή πυροσβεστικών οχημάτων.

Τον Νοέμβριο 2022, κατόπιν λήψης καταγγελίας από ενδιαφερόμενο ΟΦ, αποστείλαμε επιστολή στον Διευθυντή του Τμήματος με τη οποία ζητήσαμε τα σχόλια/απόψεις του σχετικά με τον ισχυρισμό του καταγγέλλοντα ότι το κριτήριο συμμετοχής για την χρηματοοικονομική επάρκεια ικανοποιούσε μόνο μία κυπριακή εταιρεία.

Τον ίδιο μήνα, ο Διευθυντής μάς πληροφόρησε ότι το Τμήμα είχε ετοιμάσει τα έγγραφα του διαγωνισμού ακολουθώντας τις πρόνοιες και προβλεπόμενες διατάξεις στα «Πρότυπα Σχέδια Εγγράφων Διαγωνισμού Δημόσιας Σύμβασης Προμηθειών με Ανοικτή Διαδικασία», αναφέροντας ότι οι ΟΦ που αναγράφονταν στην προηγούμενη επιστολή του θα μπορούσαν να συμμετάσχουν στον διαγωνισμό.

Σύμφωνα με την αρχική έκθεση αξιολόγησης του διαγωνισμού που ετοιμάστηκε τον Δεκέμβριο 2022, είχαν υποβληθεί τέσσερις προσφορές, μία προσφορά (Π3) για το Τμήμα Α και τρεις προσφορές (Π1, Π2, Π4) για το Τμήμα Β του διαγωνισμού. Η επιτροπή αξιολόγησης απέρριψε την προσφορά Π1 στο στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης πληρότητας των προσφορών, επειδή είχε τροποποιήσει έγγραφα του διαγωνισμού και επειδή δύο από τα υποβληθέντα έντυπα δεν ήταν υπογραμμένα από τον εκπρόσωπο της κοινοπραξίας αλλά από μη εξουσιοδοτημένο πρόσωπο. Απέρριψε επίσης την προσφορά Π2 στο στάδιο ελέγχου των προϋποθέσεων συμμετοχής, επειδή δεν ικανοποιούσε τη σχετική απαίτηση για τον μέσο ετήσιο κύκλο εργασιών που είχε τεθεί, απόφαση για την οποία είχε λάβει υπόψη της και τη γνώμη της ΑΑΔΣ.

Τον Ιανουάριο 2023, το ΣΠ του ΥΓΑΑΠ υιοθέτησε την εισήγηση της επιτροπής αξιολόγησης για:

- Κατακύρωση του Τμήματος Α του διαγωνισμού στον μοναδικό προσφοροδότη Π3 για το συνολικό ποσό των €7.568.750 + ΦΠΑ, το οποίο ήταν κατά 10.5% υψηλότερο από την αντίστοιχη εκτίμηση,
- Κατακύρωση του Τμήματος Β του διαγωνισμού στον προσφοροδότη Π4 για το συνολικό ποσό των €4.674.409 + ΦΠΑ, το οποίο ήταν κατά 10.6% υψηλότερο από την αντίστοιχη εκτίμηση.

Ακολουθώντας, τον Φεβρουάριο 2023 ο προσφοροδότης Π2 καταχώρησε την προσφυγή αρ. 6/2023 στην Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών (ΑΑΠ), με την οποία ζητούσε ακύρωση της απόφασης αποκλεισμού της προσφοράς του και της κατακύρωσης του Τμήματος Β του διαγωνισμού στον προσφοροδότη Π4.

Το Μάρτιο 2023, το Τμήμα απέστειλε επιστολή στους προσφοροδότες Π1, Π2 και Π4 για ανανέωση της ισχύς των προσφορών τους για τέσσερις μήνες, ήτοι μέχρι την 17^η Ιουλίου, η οποία έγινε αποδεκτή και από τους τρεις προσφοροδότες του Τμήματος Β του διαγωνισμού.

Τον Μάιο 2023, η ΑΑΠ έκδωσε την απόφαση της σχετικά με την πιο πάνω προσφυγή, αποφασίζοντας ότι εσφαλμένα η προσφορά Π2 αποκλείστηκε λόγω μη τεκμηρίωσης της χρηματοοικονομικής επάρκειας του, εφόσον ο εν λόγω προσφοροδότης είχε υποβάλει την απαιτούμενη δήλωση τρίτου φορέα στον οποίο θα στηριζόταν, ο οποίος μαζί με την χρηματοοικονομική επάρκεια του πληρούσαν τον σχετικό όρο.

Τον Ιούνιο 2023, το Τμήμα ζήτησε από τους προσφοροδότες Π1, Π2 και Π4 δεύτερη ανανέωση της ισχύς των προσφορών τους για επιπρόσθετους τέσσερις μήνες, ήτοι μέχρι την 17^η Νοεμβρίου 2023.

Ο προσφοροδότης Π4, προκειμένου να ανανεώσει την περίοδο ισχύος της προσφοράς του ζήτησε με γραπτή επιστολή τον Ιούλιο 2023 την αλλαγή βασικών πτυχών της αρχικής προσφοράς του (είτε αύξηση της προσφερόμενης τιμής προμήθειας των οχημάτων και τροποποίηση της χρονικού περιόδου παράδοσης των προσφερόμενων οχημάτων είτε αλλαγή κατασκευαστή πλαισίου χωρίς χρονικές/οικονομικές αλλαγές). Το Τμήμα, αφού ζήτησε και την θέση της ΑΑΔΣ, πληροφόρησε τον εν λόγω προσφοροδότη ότι, λαμβάνοντας υπόψη την πιο πάνω επιστολή του δεν επιτρεπόταν η ανανέωση της περιόδου ισχύος της προσφοράς του υπό όρους.

Ο Προσφοροδότης Π1 δεν έκανε αποδεκτή την δεύτερη ανανέωση της περιόδου ισχύς της προσφοράς του, ενώ ο Προσφοροδότης Π2 την έκανε αποδεκτή για ακόμη 4 μήνες, ήτοι μέχρι την 17^η Νοεμβρίου 2023.

Τον Αύγουστο 2023 ετοιμάστηκε συμπληρωματική έκθεση αξιολόγησης για το Τμήμα Β του διαγωνισμού, σύμφωνα με την οποία η επιτροπή αξιολόγησης είχε αποφασίσει να μην προχωρήσει στην αξιολόγηση των προσφορών Π1 και Π4 γιατί δεν αποδέχθηκαν την δεύτερη ανανέωση ισχύος της προσφοράς τους, και προχώρησε στην επαναξιολόγηση μόνο της προσφοράς Π2 για το Τμήμα Β του διαγωνισμού, ζητώντας προς τούτο αρκετές διευκρινήσεις. Εξετάζοντας τις απαντήσεις του προσφοροδότη Π2, η επιτροπή αξιολόγησης αποφάσισε να τερματίσει τη διαδικασία αξιολόγησης της προσφοράς εφόσον έκρινε ότι δεν πληρούσε τα ελάχιστα κριτήρια συμμετοχής τεχνικής και επαγγελματικής επάρκειας των εγγράφων του διαγωνισμού.

Τον Σεπτέμβριο 2023, το ΣΠ του ΥΓΑΑΠ υιοθέτησε την εισήγηση της επιτροπής αξιολόγησης για ακύρωση του Τμήματος Β του διαγωνισμού.

(ii) Διαγωνισμός με αρ. ΤΔ 76/2023

Ενόψει της πιο πάνω εξέλιξης, τον Νοέμβριο 2023, το Τμήμα προκήρυξε τον ανοικτό διαγωνισμό ΤΔ 76/2023, με ίδιο αντικείμενο και κριτήριο ανάθεσης που είχε το ακυρωθέν Τμήμα Β του διαγωνισμού ΤΔ 34/2022, με συνολική εκτίμηση δαπάνης €4.950.000+ΦΠΑ.

Τον Δεκέμβριο 2023, κατόπιν δειγματοληπτικού ελέγχου των εγγράφων του διαγωνισμού στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της Υπηρεσίας μας, παρατηρήσαμε με επιστολή μας προς τον Διευθυντή του Τμήματος ότι η εκτιμώμενη αξία του υπό αναφορά διαγωνισμού είχε αυξηθεί σε σχέση με την εκτίμηση του διαγωνισμού ΤΔ 34/2022. Επίσης, ο ελάχιστος απαιτούμενος ετήσιος κύκλος εργασιών και η ελάχιστη αθροιστική απαιτούμενη τεχνική/επαγγελματική εμπειρία ολοκλήρωσης παρόμοιων συμβάσεων των ΟΦ για τα τρία τελευταία οικονομικά έτη, είχαν σχεδόν πενταπλασιαστεί και τριπλασιαστεί αντίστοιχα, από τις αντίστοιχες απαιτήσεις του διαγωνισμού ΤΔ 34/2022. Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, ζητήσαμε από τον Διευθυντή του Τμήματος να αιτιολογήσει τις τόσο μεγάλες αυξήσεις στις απαιτήσεις των υπό αναφορά κριτηρίων συμμετοχής, και να μας πληροφορήσει κατά πόσο μπορούσε να μας βεβαιώσει ότι τουλάχιστον τρεις ΟΦ ικανοποιούσαν τις προϋποθέσεις συμμετοχής, ώστε να ήταν δυνατή η υποβολή ικανοποιητικού αριθμού έγκυρων προσφορών για την ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού, βεβαίωση την οποία θα ελέγχαμε στο στάδιο αξιολόγησης του διαγωνισμού.

Τον ίδιο μήνα, ο Διευθυντής του Τμήματος μάς πληροφόρησε ότι η εκτιμώμενη αξία είχε αυξηθεί με σκοπό την αύξηση της πιθανότητας επιτυχής κατάληξης του διαγωνισμού, αφού λήφθηκε υπόψη ο μέσος όρος (€4.460.050) των τιμών των προσφορών που υποβλήθηκαν για το Τμήμα Β του διαγωνισμού ΤΔ 34/2022, καθώς και το γεγονός ότι οι δύο ΟΦ που πληρούσαν τους όρους συμμετοχής του εν λόγω διαγωνισμού δεν είχαν κάνει αποδεκτό το αίτημα της ΑΑ για ανανέωση της διάρκειας ισχύος της προσφοράς τους, επικαλούμενοι αύξηση των τιμών των βασικών δομικών στοιχείων των πυροσβεστικών οχημάτων (αμάξωμα και υλικά). Επίσης, είχαν προχωρήσει σε προσθήκη τεχνικής προδιαγραφής για το σύστημα ασφάλειας της καμπίνας (ROPS) από εργοστάσια/κατασκευαστές που να διέθεταν πιστοποιητικό διασφάλισης ποιότητας ISO 9001:2015 από αναγνωρισμένο Ινστιτούτο /Οργανισμό.

Όσον αφορά τις προϋποθέσεις συμμετοχής, αυτές είχαν καθοριστεί από το Τμήμα, εξασκώντας την δυνάμει του ευχέρεια στο πλαίσιο του Νόμου Ν.73(Ι)/2016, τους Κανονισμούς ΚΔΠ 201/2007 και κατευθυντήριες οδηγίες στα σχετικά πρότυπα έγγραφα της ΑΑΔΣ, κατά τρόπο ώστε να διασφαλιζόταν η οικονομική ευρωστία του εν δυνάμει Αναδόχου της σύμβασης και η τεχνική εμπειρογγνωμοσύνη του, παράμετροι που θα διασφάλιζαν την επιτυχή υλοποίηση της σύμβασης (τεχνικά και χρονικά).

Τέλος, μας πληροφόρησε ότι θα μπορούσαν να συμμετάσχουν αυτοδύναμα ή σε κοινοπραξία οκτώ κυπριακές εταιρείες που είχαν υποβάλει προσφορά σε προηγούμενους διαγωνισμούς του Τμήματος, και τέσσερις εταιρείες με έδρα άλλο κράτος μέλος της ΕΕ με πεδίο εφαρμογής το σχεδιασμό και κατασκευή πυροσβεστικών οχημάτων, οι οποίες κατονομάζονταν στην επιστολή.

Σύμφωνα με την έκθεση αξιολόγησης η οποία ετοιμάστηκε τον Ιανουάριο 2024, είχαν υποβληθεί τέσσερις προσφορές, εκ των οποίων οι τρεις (Π1, Π2, Π4) απορρίφθηκαν από την επιτροπή αξιολόγησης, οι δύο στο στάδιο ελέγχου των προϋποθέσεων συμμετοχής, οι οποίες ήταν εκ των εταιρειών τις οποίες είχε κατονομάσει το Τμήμα στην πιο πάνω απαντητική επιστολή του ότι θα μπορούσαν να συμμετάσχουν στον διαγωνισμό, και ο τρίτος επειδή δεν είχε υποβάλει πιστοποιητικό ISO 9001:2015 του εργοστασίου κατασκευής του συστήματος ασφάλειας της καμπίνας (ROPS). Οι τιμές των υποβληθέντων προσφορών (χωρίς ΦΠΑ) ανέρχονταν σε Π1: €4.609.686, Π2: €5.637.465, Π3: €6.143.885 και Π4: €6.583.692.

Παρά το γεγονός ότι το συνολικό ποσό της προσφοράς του μοναδικού έγκυρου προσφοροδότη (Π3) ανερχόταν σε €6.143.885+ΦΠΑ, το οποίο ήταν κατά 24% υψηλότερο από την εκτίμηση δαπάνης, η επιτροπή αξιολόγησης έκρινε ότι η αύξηση ήταν λογική, βασίζοντας την αιτιολόγηση στους λόγους τους οποίους το Τμήμα είχε βασίσει την αύξηση της εκτίμησης δαπάνης, και εισηγήθηκε την ανάθεση του διαγωνισμού στον πιο πάνω προσφοροδότη. Κατά την εξέταση του θέματος από το ΣΠ, η Υπηρεσία μας εξέφρασε την άποψη ότι θα έπρεπε να εξεταστεί το ενδεχόμενο ακύρωσης του διαγωνισμού στη βάση του Κανονισμού 34(5)(γ) της Κ.Δ.Π. 201/2007, αφού η τιμή της μοναδικής έγκυρης προσφοράς, φαινόταν να ήταν εξωπραγματική σε σύγκριση με την εκτιμώμενη αξία, και δεν υπήρξε ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού. Σχετική με το θέμα ήταν και η απόφαση της ΑΑΠ με αρ. 29/2022, όπου προσφορά η οποία ήταν κατά 19.2% ψηλότερη της εκτίμησης δαπάνης είχε κριθεί εξωπραγματική, και στην απόφαση αναφερόταν μεταξύ άλλων ότι, κατακύρωση σε εξωπραγματικές τιμές θα συνιστούσε κατάχρηση εξουσίας.

Τον Μάρτιο 2024, το ΣΠ του ΥΓΑΑΠ αποφάσισε ομόφωνα την υιοθέτηση της εισήγησης της επιτροπής αξιολόγησης για κατακύρωση του διαγωνισμού στον μοναδικό έγκυρο προσφοροδότη για το συνολικό ποσό των €6.143.885+ΦΠΑ.

Ευρήματα και Συστάσεις

Εύρημα 1

Το Τμήμα, δεν είχε προβεί σε εκτεταμένη έρευνα αγοράς πριν την προκήρυξη των διαγωνισμών ΤΔ 34/2022 και ΤΔ 76/2023, με αποτέλεσμα στον διαγωνισμό ΤΔ 34/2022 να υποβληθεί μία μόνο έγκυρη προσφορά για το είδος Α και μία μόνο έγκυρη προσφορά για το είδος Β. Λόγω μεγάλης καθυστέρησης που προέκυψε από την προσφυγή αποτυχόντα προσφοροδότη, ο μοναδικός έγκυρος προσφοροδότης για το Είδος Β δεν αποδέχθηκε την δεύτερη ανανέωση της προσφοράς του, λόγω αύξησης - όπως ισχυρίστηκε - του κόστους κατασκευής και προμήθειας των πυροσβεστικών οχημάτων και, ως εκ τούτου, δεν κατακυρώθηκε το Τμήμα Β του διαγωνισμού. Στον διαγωνισμό ΤΔ 76/2023 δε, υποβλήθηκε μόνο μία έγκυρη προσφορά.

Σύσταση: Να γίνεται εκτεταμένη έρευνα αγοράς πριν την προκήρυξη κάθε διαγωνισμού, για εξασφάλιση ευρύτητας συμμετοχής με την υποβολή ικανοποιητικού αριθμού έγκυρων προσφορών για διασφάλιση του υγιούς ανταγωνισμού και, κατ' επέκταση, εξασφάλιση της κατά το δυνατόν χαμηλότερης τιμής.

Εύρημα 2

Τα κριτήρια συμμετοχής σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα και χρηματοοικονομική επάρκεια που είχε καθορίσει το Τμήμα στους υπό αναφορά διαγωνισμούς, αποδείχθηκαν εκ του αποτελέσματος περιοριστικά, εφόσον δεν ικανοποιούνταν από ικανοποιητικό αριθμό προσφορών (τουλάχιστον τριών), έτσι ώστε να διασφαλίζεται η ανάπτυξη υγιούς/ικανοποιητικού ανταγωνισμού. Πέραν των πιο πάνω, το Τμήμα αύξησε κατά πολύ τις απαιτήσεις του σχετικά με τα πιο πάνω κριτήρια

στον δεύτερο διαγωνισμό (ΤΔ 76/2023) σε σχέση με τον πρώτο ακυρωθέντα (ΤΔ 34/2022), με αποτέλεσμα να υποβληθεί μόνο μία έγκυρη προσφορά με τιμή κατά 24% υψηλότερη της εκτίμησης δαπάνης, στην οποία ανατέθηκε τελικά ο διαγωνισμός.

Σύσταση: Να καθορίζονται στα έγγραφα διαγωνισμού κριτήρια συμμετοχής τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας και χρηματοοικονομικής επάρκειας, τα οποία να επιτρέπουν την υποβολή τουλάχιστον τριών έγκυρων προσφορών από διαφορετικούς ΟΦ, για την εξασφάλιση ευρύτητας συμμετοχής και τη διασφάλιση υγιούς/ικανοποιητικού ανταγωνισμού προς όφελος του δημοσίου.

Εύρημα 3

Το συνολικό ποσό της προσφοράς του μοναδικού έγκυρου προσφοροδότη του διαγωνισμού ΤΔ 76/2023, ήταν κατά 24% υψηλότερο από την αναθεωρημένη εκτίμηση δαπάνης, η οποία είχε ήδη αυξηθεί κατά 15.6% από την εκτίμηση δαπάνης του ακυρωθέντα διαγωνισμού ΤΔ 34/2022 για το ίδιο αντικείμενο.

Σύσταση: Να καθορίζεται αντικειμενική εκτίμηση δαπάνης κατόπιν εκτεταμένης έρευνας αγοράς, η οποία θα λαμβάνει υπόψη τις τρέχουσες γεωπολιτικές και εμπορικές συνθήκες που επικρατούν στην κυπριακή, ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά κατά την περίοδο προκήρυξης του διαγωνισμού.

Εύρημα 4

Κατά την εξέταση του θέματος από το ΣΠ, η Υπηρεσία μας εξέφρασε την άποψη ότι θα έπρεπε να εξεταστεί το ενδεχόμενο ακύρωσης του διαγωνισμού στη βάση του Κανονισμού 34(5)(γ) της Κ.Δ.Π. 201/2007, αφού η τιμή της μοναδικής έγκυρης προσφοράς του διαγωνισμού ΤΔ 76/2023, ήταν κατά 24% υψηλότερη από την αναθεωρημένη εκτίμηση δαπάνης, και η οποία φαινόταν να ήταν εξωπραγματική σε σύγκριση με την εκτιμώμενη αξία, ενώ δεν υπήρξε ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού.

Σύσταση: Να εξετάζεται το ενδεχόμενο να απορρίπτονται προσφορές οι οποίες οι τιμές τους είναι εξωπραγματικές σε σύγκριση με την εκτίμηση δαπάνης με την κατάλληλη προς τούτο τεκμηρίωση, ιδίως στις περιπτώσεις όπου δεν αναπτύσσεται υγιής ανταγωνισμός, και να επαναπροκηρύσσονται με διορθωμένη εκτίμηση δαπάνης, γεγονός το οποίο αυξάνει τις πιθανότητες συμμετοχής και άλλων ΟΦ.

Εύρημα 5

Ένας εκ των απορριφθέντων προσφοροδοτών του διαγωνισμού ΤΔ 34/2022 καταχώρησε προσφυγή στην ΑΑΠ η οποία ήταν επιτυχής, γιατί ο λόγος απόρριψης της προσφοράς του (μη ικανοποίηση της απαιτούμενης οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας) από την επιτροπή αξιολόγησης, η οποία υιοθετήθηκε από το ΣΠ, είχε κριθεί ότι δεν ευσταθούσε σύμφωνα με την απόφαση της ΑΑΠ.

Σύσταση: Να γίνεται εκπαίδευση του προσωπικού που διορίζονται ως μέλη επιτροπών αξιολόγησης διαγωνισμών, στην οποία να δίδονται κατευθυντήριες γραμμές και γενικές οδηγίες αξιολόγησης δημόσιων διαγωνισμών, ετοιμασίας των πρακτικών των συνεδριών της επιτροπής αξιολόγησης και της τελικής έκθεσης αξιολόγησης, προς αποφυγή, στο μέλλον, παρόμοιων φαινομένων που να οδηγούν σε επιτυχής προσφυγές στην ΑΑΠ και, κατ' επέκταση καθυστέρηση στην υλοποίηση των έργων με όλες τις συνεπακόλουθες από αυτό συνέπειες (αύξηση κόστους, απώλεια χρηματοδότησης κλπ).

3.2.2 Προμήθεια βυτιοφόρων οχημάτων

Διαγωνισμοί με αρ. ΤΔ 32/2022, ΤΔ 4/2023 και ΤΔ 45/2023 για την προμήθεια, συντήρηση και εκπαίδευση στη συντήρηση και χρήση έξι βυτιοφόρων οχημάτων με δυνατότητα μεταφοράς 12 τόνων νερού και 500 λίτρων αφρού πυρόσβεσης

(i) Διαγωνισμός με αρ. ΤΔ 32/2022

Τον Σεπτέμβριο 2022, το Τμήμα προκήρυξε τον διαγωνισμό ΤΔ 32/2022, με ανοικτή διαδικασία και συνολική εκτιμώμενη αξία €867.000+ΦΠΑ για την προμήθεια, συντήρηση και εκπαίδευση στη συντήρηση και χρήση έξι βυτιοφόρων με δυνατότητα μεταφοράς 12 τόνων νερού και 500 λίτρων αφρού πυρόσβεσης, και κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει τιμής.

Η δαπάνη αγοράς των βυτιοφόρων είχε συμπεριληφθεί για χρηματοδότηση από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της ΕΕ στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Κύπρου (ΣΑΑ), ενώ η δαπάνη συντήρησης τους θα χρηματοδοτείτο από εθνικούς πόρους.

Τον Οκτώβριο 2022, κατόπιν δειγματοληπτικού ελέγχου των εγγράφων του διαγωνισμού στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της Υπηρεσίας μας, αποστείλαμε επιστολή στον Διευθυντή του Τμήματος με την οποία μεταξύ άλλων ζητήσαμε πληροφόρηση κατά πόσο είχε γίνει έρευνα αγοράς πριν την προκήρυξη του πιο πάνω διαγωνισμού και, εάν ναι, τα αποτελέσματα της εν λόγω έρευνας καθώς και τα ονόματα τουλάχιστον τριών ΟΦ που ικανοποιούσαν όλους τους όρους/τεχνικές προδιαγραφές του διαγωνισμού, ώστε να ήταν δυνατή η συμμετοχή ικανοποιητικού αριθμού ΟΦ για την ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού. Τον ίδιο μήνα, ο Διευθυντής του Τμήματος μάς πληροφόρησε μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

- Δεν είχε γίνει άμεση έρευνα αγοράς. Για την ετοιμασία των προδιαγραφών των βυτιοφόρων οχημάτων του διαγωνισμού είχαν ενσωματωθεί οι τεχνικοί όροι που αφορούσαν την εγκατάσταση αντλίας πυρόσβεσης σύμφωνα με τις ανάγκες του Τμήματος και τον σκοπό χρήσης των οχημάτων, καθώς επίσης είχαν ληφθεί υπόψη τα έγγραφα τριών πρόσφατων διαγωνισμών άλλων Αναθετουσών Αρχών (Δήμος Γερίου, Δήμος Αγίου Αθανασίου και ΗΜΥ) που αφορούσαν την αγορά βυτιοφόρων οχημάτων, όπου, σύμφωνα με το ηλεκτρονικό σύστημα σύναψης συμβάσεων της ΑΑΔΣ (eProcurement), είχαν υποβάλει προσφορά πέντε κυπριακές εταιρείες.
- Συμμετοχή στον διαγωνισμό μπορούσαν να έχουν εταιρείες που δραστηριοποιούνταν σε υπερκατασκευές οχημάτων και βυτιοφόρων που να διαθέταν πιστοποιητικό ISO 9001 από

αναγνωρισμένο ινστιτούτο ή άλλο οργανισμό, με πεδίο εφαρμογής τον σχεδιασμό και την παραγωγή οχημάτων και βυτιοφόρων οχημάτων, κατονομάζοντας τέσσερις εταιρείες από το εξωτερικό και άλλες τόσες κυπριακές εταιρείες.

Την ίδια μέρα, το Τμήμα είχε αναρτήσει διευκρινιστικό/τροποποιητικό έγγραφο στον χώρο του διαγωνισμού στο eProcurement, στο οποίο αναγράφονταν οι απαντήσεις του σε πολλά αιτήματα/ερωτήματα για διευκρινίσεις που είχαν υποβληθεί από ενδιαφερόμενους ΟΦ, τα οποία αφορούσαν μεταξύ άλλων τα ακόλουθα σημαντικά θέματα:

- i. Τέσσερα αιτήματα για τροποποίηση του χρόνου παράδοσης των οχημάτων σε τουλάχιστον 18 / 20 / 24 μήνες αντίστοιχα από την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης. Ο αρχικός καθορισμένος χρόνος παράδοσης ήταν μέχρι 30 Νοεμβρίου 2023 (περίπου 12 μήνες από την τελευταία προθεσμία υποβολής των προσφορών που ήταν στις 7 Νοεμβρίου 2022).
- ii. Τρία αιτήματα για αύξηση της εκτίμησης/προϋπολογισμού του διαγωνισμού από €867.000 σε τουλάχιστον €1.300.000.
- iii. Δύο αιτήματα για μείωση της διάρκειας ισχύς των προσφορών από έξι σε τρεις μήνες από την ημερομηνία υποβολής των προσφορών.

Το Τμήμα, εξέτασε τα αιτήματα των ενδιαφερόμενων ΟΦ και αποφάσισε μεταξύ άλλων να μειώσει την διάρκεια ισχύς των προσφορών από έξι σε τέσσερις μήνες, να δώσει παράταση στον χρόνο παράδοσης των βυτιοφόρων μέχρι την 31^η Αυγούστου 2024 (επιπλέον εννέα μήνες από την αρχική), αλλά δεν αύξησε τον προϋπολογισμό/εκτίμηση του διαγωνισμού, αναφέροντας ότι υπολογίστηκε στη βάση του εγκεκριμένου ποσού χρηματοδότησης από το ΣΑΑ.

Σύμφωνα με την έκθεση αξιολόγησης η οποία ετοιμάστηκε τον Νοέμβριο 2022, δεν υποβλήθηκε καμία προσφορά εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας, παρόλο ότι 14 ΟΦ είχαν συσχετιστεί με τον διαγωνισμό στο ηλεκτρονικό σύστημα σύναψης συμβάσεων e-Procurement. Ως εκ τούτου, η επιτροπή αξιολόγησης εισηγήθηκε την ακύρωση του διαγωνισμού, εισήγηση την οποία υιοθέτησε το ΣΠ του ΥΓΑΑΠ σε συνεδρία του τον ίδιο μήνα. Σημειώνεται ότι στην εν λόγω συνεδρία, τα μέλη του ΣΠ είχαν ρωτήσει τον Συντονιστή της επιτροπής αξιολόγησης για τους λόγους που δεν υποβλήθηκαν προσφορές, με τον Συντονιστή να αναφέρει ως ενδεχόμενους λόγους τον χρόνο παράδοσης των οχημάτων λόγω των οροσήμων του ΣΑΑ και την χαμηλή εκτίμηση της ΑΑ, αναφέροντας ότι η τιμή της συγκεκριμένης κατηγορίας οχημάτων αυξήθηκε απότομα σε μικρό χρονικό διάστημα.

(ii) Διαγωνισμός με αρ. ΤΔ 4/2023

Ενόψει της πιο πάνω εξέλιξης, τον Δεκέμβριο 2022, το Τμήμα προκήρυξε τον διαγωνισμό ΤΔ 4/2023 εκτιμώμενης αξίας €1.428.000+ΦΠΑ, με ίδιο αντικείμενο, ίδια (ανοικτή) διαδικασία και ίδιο κριτήριο ανάθεσης που είχε και ο ακυρωθέν διαγωνισμός ΤΔ 32/2022.

Τον Ιανουάριο 2023, κατόπιν δειγματοληπτικού ελέγχου των εγγράφων του διαγωνισμού στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της Υπηρεσίας μας, αποστείλαμε επιστολή στον Διευθυντή του Τμήματος, με την οποία μεταξύ άλλων παρατηρήσαμε ότι η συνολική εκτιμώμενη αξία του διαγωνισμού ΤΔ 4/2023 ήταν κατά 64,7% υψηλότερη από τη συνολική εκτιμώμενη αξία του προηγούμενου διαγωνισμού ΤΔ 32/2022, με το ίδιο αντικείμενο, ο οποίος ακυρώθηκε λόγω μη υποβολής προσφορών, και ζητήσαμε όπως μας πληροφορήσει πώς προέκυψε η εν λόγω αυξημένη εκτίμηση δαπάνης.

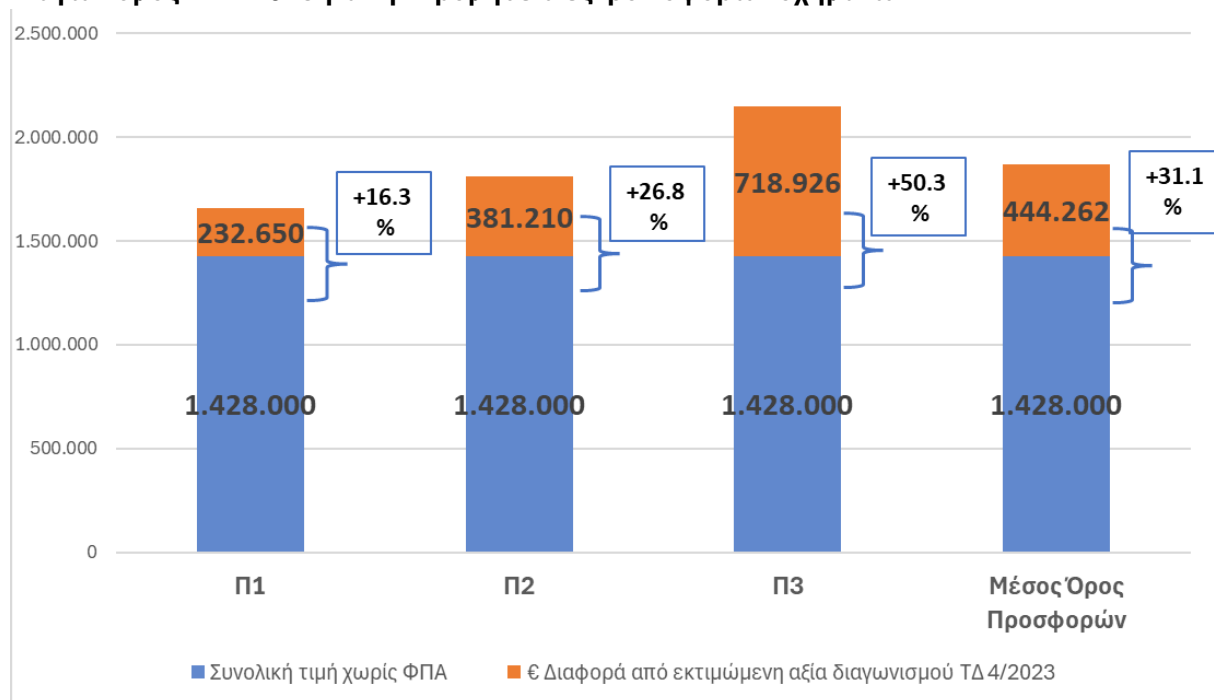
Τον ίδιο μήνα, ο Διευθυντής του Τμήματος μάς πληροφόρησε μεταξύ άλλων ότι η αρχική έρευνα αγοράς για την εκτίμηση κόστους των οχημάτων και των υπερκατασκευών είχε γίνει από το Τμήμα τον Δεκέμβριο 2020 - Ιανουάριο 2021, ενόψει του ότι τον Μάρτιο 2021 υποβλήθηκε η πρόταση της Κυπριακής Δημοκρατίας για αξιολόγηση ένταξης των βυτιοφόρων στο ΣΑΑ. Μετά την ακύρωση του διαγωνισμού ΤΔ 32/2022, το Τμήμα προέβηκε σε νέα έρευνα αγοράς τον Νοέμβριο – Δεκέμβριο 2022, μέσω της οποίας διαφάνηκαν τα ακόλουθα:

- οι τιμές των πλαισίων οχημάτων (φορτηγών) αυξήθηκαν κατά ~45% από το 2020, συνεπεία της οικονομικής κρίσης και της αύξησης του πληθωρισμού που επέφεραν στην παγκόσμια αγορά τόσο η πανδημία Covid-19 όσο και ο πόλεμος στην Ουκρανία.
- οι τιμές των υλικών κατασκευής της υπερκατασκευής των οχημάτων αυξήθηκαν από 30%-75%, με το κόστος σιδήρου (λαμαρίνας), ο οποίος αποτελεί βασικό υλικό της όλης κατασκευής, να αυξάνεται δραματικά λόγω περιορισμένης διαθεσιμότητας εξαιτίας των κυρώσεων κατά της Ρωσίας.
- Όλα τα υλικά και ο εξοπλισμός που απαιτούνται για την κατασκευή των βυτιοφόρων οχημάτων εισάγονται στην Κύπρο και οι τιμές των μεταφορικών, ειδικά των εμπορευματοκιβωτίων, είχαν δεκαπλασιαστεί.

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, το Τμήμα προχώρησε τον Δεκέμβριο 2022 στην επανεκτίμηση της συνολικής δαπάνης για την προμήθεια και συντήρηση έξι βυτιοφόρων, και στις σχετικές διαδικασίες εξασφάλισης των επιπρόσθετων πιστώσεων από το ΣΑΑ και τον κρατικό προϋπολογισμό.

Σύμφωνα με την έκθεση αξιολόγησης η οποία ετοιμάστηκε τον Μάρτιο 2023, οκτώ ΟΦ είχαν συσχετιστεί με τον διαγωνισμό στο ηλεκτρονικό σύστημα σύναψης συμβάσεων eProcurement, εκ των οποίων οι τρεις υπέβαλαν προσφορά ως καταγράφεται στο πιο κάτω γράφημα:

Διαγωνισμός ΤΔ 4/2023 για την προμήθεια έξι βυτιοφόρων οχημάτων

Διάγραμμα 5: Σύγκριση των τιμών που υποβλήθηκαν με την εκτίμηση δαπάνης για τον διαγωνισμό αρ. ΤΔ 4/2023

Η επιτροπή αξιολόγησης εισηγήθηκε την απόρριψη όλων των προσφορών στο στάδιο ελέγχου των προϋποθέσεων/κριτηρίων συμμετοχής, εφόσον διαπιστώθηκε ότι και οι τρεις προσφοροδότες δεν κατείχαν μεταξύ άλλων την απαιτούμενη επαγγελματική εμπειρία για προμήθεια βυτιοφόρων της ίδιας ή μεγαλύτερης κατηγορίας.

Τον ίδιο μήνα, το ΣΠ του ΥΓΑΑΠ υιοθέτησε την εισήγηση της επιτροπής αξιολόγησης και αποφάσισε την ακύρωση του διαγωνισμού.

(iii) Διαγωνισμός με αρ. ΤΔ 45/2023

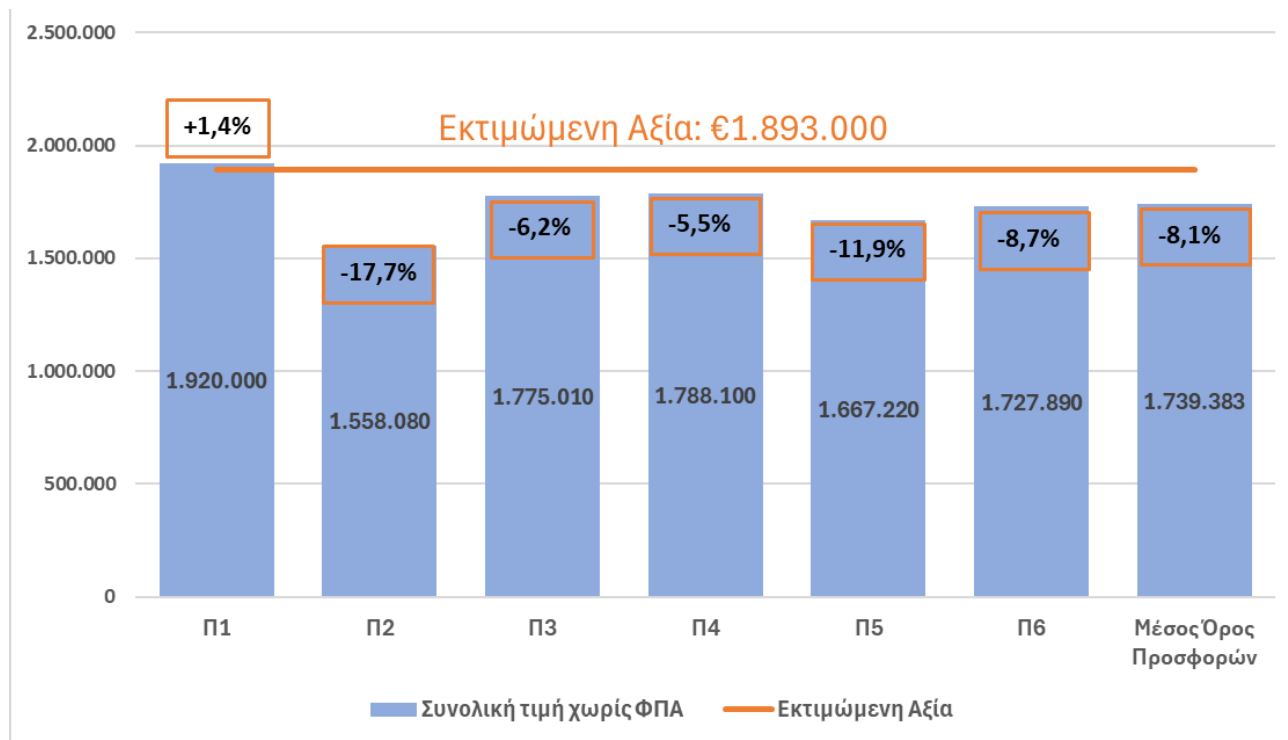
Ενόψει της πιο πάνω εξέλιξης, τον Ιούνιο 2023, το Τμήμα προκήρυξε εκ νέου και τρίτο διαγωνισμό με αρ. ΤΔ 45/2023, εκτιμώμενης αξίας €1.893.000+ΦΠΑ, με ίδιο αντικείμενο, ίδια (ανοικτή) διαδικασία και ίδιο κριτήριο ανάθεσης που είχαν και οι ακυρωθέντες διαγωνισμοί ΤΔ 32/2022 και ΤΔ 4/2023.

Τον Ιούλιο 2023, κατόπιν δειγματοληπτικού ελέγχου των εγγράφων του διαγωνισμού στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της Υπηρεσίας μας, αποστείλαμε επιστολή στον Διευθυντή του Τμήματος, με την οποία μεταξύ άλλων παρατηρήσαμε ότι η συνολική εκτιμώμενη αξία ύψους €1.893.000 του διαγωνισμού αρ. ΤΔ 45/2023, ήταν κατά 32.5% υψηλότερη από την εκτιμώμενη αξία του προηγούμενου ακυρωθέντα διαγωνισμού με αρ. ΤΔ 4/2023, και 118.3% υψηλότερη από την εκτιμώμενη αξία του αρχικού ακυρωθέντα διαγωνισμού με αρ. ΤΔ 32/2022 με το ίδιο αντικείμενο και, ζητήσαμε όπως μας πληροφορήσουν τα ακόλουθα:

- i. πώς προέκυψε η εκτίμηση του νέου διαγωνισμού με αρ. ΤΔ 45/2023,
- ii. κατά πόσο οι λόγοι απόρριψης των τριών προσφορών που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο του διαγωνισμού αρ. ΤΔ 4/2023, λήφθηκαν υπόψη πριν την προκήρυξη του διαγωνισμού αρ. ΤΔ 45/2023 και, εάν ναι, να μας αναφέρουν τις τροποποιήσεις/αλλαγές που έγιναν στα κριτήρια συμμετοχής ή/και στις τεχνικές προδιαγραφές των βυτιοφόρων, ώστε να ήταν δυνατή η συμμετοχή ικανοποιητικού αριθμού έγκυρων προσφορών για την ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού.

Τον Αύγουστο 2023, ο Διευθυντής του Τμήματος μάς πληροφόρησε μεταξύ άλλων ότι για διασφάλιση της επιτυχούς υλοποίησης του διαγωνισμού ΤΔ 45/2023, το Τμήμα προχώρησε σε νέα αναθεώρηση της εκτιμώμενης αξίας λαμβάνοντας υπόψη το πραγματικό κόστος αγοράς του εξοπλισμού, όπως είχε αποτυπωθεί από τον μέσο όρο των τριών οικονομικών προσφορών που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο του προηγούμενου ακυρωθέντα διαγωνισμού ΤΔ 4/2023, καθώς επίσης σε αλλαγές στις προϋποθέσεις συμμετοχής λαμβάνοντας υπόψη τους λόγους ακύρωσης των τριών προσφορών του ίδιου διαγωνισμού. Μεταξύ των αλλαγών, ήταν η απαίτηση όπως οι ΟΦ να είχαν ολοκληρώσει επιτυχώς κατά τα τελευταία πέντε έτη μέχρι τρεις συμβάσεις αθροιστικής αξίας τουλάχιστον €300.000, με αντικείμενο την προμήθεια βυτιοφόρων οχημάτων με δυνατότητα μεταφοράς νερού 10 τόνων και άνω ή πυροσβεστικών οχημάτων με δυνατότητα μεταφοράς νερού 5000 λίτρα και άνω εξοπλισμένα με αντλία πυρόσβεσης (το υπογραμμισμένο αφορά στην αλλαγή που έγινε).

Σύμφωνα με την έκθεση αξιολόγησης η οποία ετοιμάστηκε τον Οκτώβριο 2023, 13 ΟΦ είχαν συσχετιστεί με τον διαγωνισμό στο ηλεκτρονικό σύστημα σύναψης συμβάσεων eProcurement, εκ των οποίων οι έξι υπέβαλαν προσφορά ως καταγράφεται στο πιο κάτω γράφημα:

Διαγωνισμός ΤΔ 45/2023 για την προμήθεια έξι βυτιοφόρων οχημάτων

Διάγραμμα 6: Σύγκριση των τιμών που υποβλήθηκαν με την εκτίμηση δαπάνης για τον διαγωνισμό αρ. ΤΔ 45/2023

Η επιτροπή αξιολόγησης εισηγήθηκε την απόρριψη των πέντε εκ των έξι προσφορών, εφόσον κρίθηκαν ότι δεν ικανοποιούσαν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις/κριτήρια συμμετοχής.

Από τη μελέτη της έκθεσης αξιολόγησης, είχαμε παρατηρήσει ότι τρεις από τις πέντε απορριφθείσες προσφορές (Π1, Π2 και Π6) δεν πληρούσαν την απαίτηση για τον Βασικό Εμπειρογνώμονα (ΒΕ) 5 - Εκπαιδευτή χρήσης/οδήγησης των οχημάτων, με εξειδίκευση στη χρήση και οδήγηση σε εκτός δρόμου συνθήκες οδήγησης, εκ των οποίων οι δύο, με βάση την έκθεση αξιολόγησης, θα ήταν έγκυρες σε περίπτωση που η απαίτηση των εγγράφων του διαγωνισμού για τον εν λόγω εμπειρογνώμονα επέτρεπε στον επιτυχόντα προσφοροδότη να υποβάλει την πιστοποίηση του μετά την κατακύρωση του διαγωνισμού και πριν την υπογραφή της σύμβασης.

Τον ίδιο μήνα, το ΣΠ του ΥΓΑΑΠ υιοθέτησε την εισήγηση της επιτροπής αξιολόγησης για κατακύρωση του διαγωνισμού στον μοναδικό έγκυρο προσφοροδότη (Π5) για το συνολικό ποσό των €1.667.220+ΦΠΑ, το οποίο ήταν κατά 8,1% χαμηλότερο από το εκτιμώμενο ποσό του υπό αναφορά διαγωνισμού, αλλά 92,3% υψηλότερο (σχεδόν διπλάσιο) από τον αρχικό εκτιμώμενο προϋπολογισμό του πρώτου διαγωνισμού (ΤΔ 32/2022) για την προμήθεια και συντήρηση των έξι βυτιοφόρων οχημάτων.

Ευρήματα και Συστάσεις

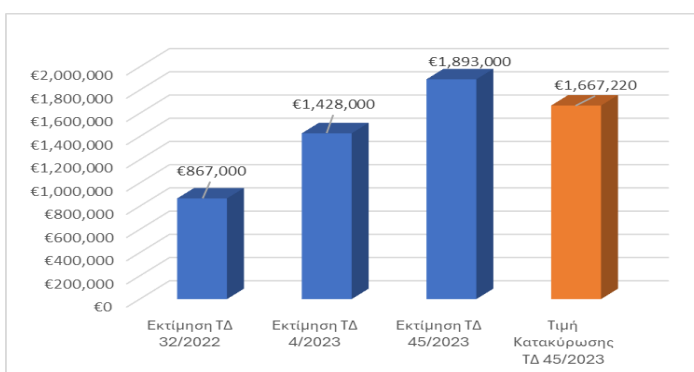
Εύρημα 1

Το Τμήμα, πριν την προκήρυξη του διαγωνισμού ΤΔ 32/2022 είχε κάνει έρευνα αγοράς τον Δεκέμβριο 2020 - Ιανουάριο 2021, η οποία αποδείχθηκε εκ του αποτελέσματος ότι δεν ήταν εκτεταμένη/επαρκής, εφόσον δεν υποβλήθηκε καμία προσφορά με αποτέλεσμα το ΣΠ να ακυρώσει τον διαγωνισμό τον Νοέμβριο 2022. Σημειώνεται ότι είχαν υποβληθεί αρκετά αιτήματα/ερωτήματα για διευκρινίσεις από ενδιαφερόμενους ΟΦ, τα οποία αφορούσαν μεταξύ άλλων την αύξηση του χρόνου παράδοσης των οχημάτων, την αύξηση της εκτίμησης δαπάνης του διαγωνισμού και τη μείωση της διάρκειας ισχύος των προσφορών. Το Τμήμα, αποφάσισε να μειώσει τη διάρκεια ισχύος των προσφορών και να δώσει παράταση στον χρόνο παράδοσης των βυτιοφόρων, αλλά δεν αύξησε την εκτίμηση δαπάνης του διαγωνισμού, αναφέροντας ότι αυτή υπολογίστηκε στη βάση του εγκεκριμένου ποσού χρηματοδότησης από το ΣΑΑ.

Σύσταση: Να γίνεται εκτεταμένη έρευνα αγοράς πριν την προκήρυξη κάθε διαγωνισμού, για εξασφάλιση ευρύτητας συμμετοχής με την υποβολή ικανοποιητικού αριθμού έγκυρων προσφορών για διασφάλιση του υγιούς ανταγωνισμού και, κατ' επέκταση, εξασφάλιση της κατά το δυνατόν χαμηλότερης τιμής.

Εύρημα 2

Το Τμήμα, προέβηκε σε διαδοχικές επανεκτιμήσεις της συνολικής δαπάνης για την προμήθεια και συντήρηση των βυτιοφόρων, όπως φαίνεται στο σχετικό διάγραμμα και, τελικά η σύμβαση ανατέθηκε στον μοναδικό έγκυρο προσφοροδότη του διαγωνισμού ΤΔ 45/2023, για το συνολικό ποσό των €1.667.220+ΦΠΑ, το οποίο ήταν κατά 8.1% χαμηλότερο από το εκτιμώμενο ποσό του υπό αναφορά διαγωνισμού, αλλά 92.3% υψηλότερο (σχεδόν διπλάσιο) από τον αρχικό εκτιμώμενο προϋπολογισμό του πρώτου διαγωνισμού (ΤΔ 32/2022).

Διάγραμμα 7: Σύγκριση εκτιμήσεων δαπάνης διαγωνισμών ΤΔ 32/2022, ΤΔ 4/2023 & ΤΔ 45/2023 με τιμή κατακύρωσης διαγωνισμού ΤΔ 45/2023

Σύσταση: Να καθορίζεται αντικειμενική/επικαιροποιημένη εκτίμηση δαπάνης κατόπιν εκτεταμένης έρευνας αγοράς, η οποία να λαμβάνει υπόψη και τις τρέχουσες γεωπολιτικές και εμπορικές συνθήκες που επικρατούν στην κυπριακή, ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά κατά την περίοδο προκήρυξης του διαγωνισμού.

Εύρημα 3

Τα κριτήρια συμμετοχής τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας που είχε καθορίσει το Τμήμα στον δεύτερο διαγωνισμό (ΤΔ 4/2023), αποδείχθηκαν εκ του αποτελέσματος περιοριστικά, εφόσον και οι τρεις προσφοροδότες δεν κατείχαν την απαιτούμενη επαγγελματική εμπειρία για προμήθεια βυτιοφόρων της ίδιας ή μεγαλύτερης κατηγορίας και, ως εκ τούτου, το ΣΠ απέρριψε όλες τις πρόσφορες που υποβλήθηκαν. Στο πλαίσιο προκήρυξης του τρίτου σχετικού διαγωνισμού (ΤΔ 45/2023) τον Ιούνιο 2023, το Τμήμα προχώρησε σε αλλαγή/διεύρυνση του κριτηρίου συμμετοχής τεχνικής/επαγγελματικής ικανότητας (απαιτώντας εμπειρία σε συμβάσεις προμήθειας βυτιοφόρων οχημάτων ή/και πυροσβεστικών οχημάτων). Ωστόσο και πάλι τα κριτήρια συμμετοχής αποδείχθηκαν εκ του αποτελέσματος περιοριστικά, εφόσον πέντε εκ των έξι προσφορών που υποβλήθηκαν, κρίθηκαν ότι δεν τα ικανοποιούσαν και απορρίφθηκαν.

Σύσταση: Να καθορίζονται στα έγγραφα διαγωνισμών κριτήρια συμμετοχής τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας και χρηματοοικονομικής επάρκειας, τα οποία να επιτρέπουν την υποβολή τουλάχιστον τριών έγκυρων προσφορών από διαφορετικούς ΟΦ, για την εξασφάλιση ευρύτητας συμμετοχής και τη διασφάλιση υγιούς/ικανοποιητικού ανταγωνισμού προς όφελος του δημοσίου, πάντοτε φυσικά με γνώμονα τις ανάγκες της ΑΑ.

Το προσχέδιο της παρούσας Ειδικής Έκθεσης διαβιβάστηκε με ηλεκτρονικό μήνυμα στον ελεγχόμενο φορέα, με την παράκληση όπως έχουμε τα δικά τους σχόλια και απόψεις ώστε να συμπεριληφθούν στην τελική μορφή της Ειδικής Έκθεσης. Η αυτούσια απαντητική επιστολή του ελεγχόμενου φορέα παρουσιάζεται στο Παράρτημα ΙΙΙ. Σημειώνεται ότι, είναι πιθανό στην απάντηση του ελεγχόμενου φορέα να γίνεται αναφορά σε θέματα που υπήρχαν στο προσχέδιο της Ειδικής Έκθεσης αλλά τελικά δεν έχουν συμπεριληφθεί στην τελική της μορφή, καθώς, κατά την κρίση της Υπηρεσίας μας, αυτά έχουν απαντηθεί επαρκώς ή/και έχουν επιλυθεί μέσα από την απάντηση του ελεγχόμενου φορέα.

Όσον αφορά στα πτητικά μέσα πυρόσβεσης, στην πιο πάνω απάντηση του το Τμήμα Δασών μάς ανέφερε μεταξύ άλλων ότι Αρμόδιοι Λειτουργοί για την ετοιμασία των σχετικών με αυτά προδιαγραφών, των κριτηρίων αξιολόγησης καθώς και την αξιολόγηση των προσφορών που υποβλήθηκαν είναι Ανώτερος Χειριστής Πτητικών Μέσων και Ανώτερος Μηχανικός Πτητικών Μέσων οι οποίοι τελούν υπό διαθεσιμότητα, λόγω αστυνομικής έρευνας. Ως εκ τούτου, οι απαντήσεις στα διάφορα σχόλια και συστάσεις μας δεν μπορούν να είναι απόλυτα τεκμηριωμένες και αντικειμενικές. Το Τμήμα μάς πληροφόρησε επίσης ότι θα λάβει πολύ σοβαρά υπόψη όλες τις συστάσεις μας, οι οποίες θα μεταφερθούν και στο Υπουργείο Άμυνας στο οποίο, σύμφωνα με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, έχει μεταφερθεί η Μονάδα Πτητικών Μέσων.

Παράρτημα Ι – Ευθύνη Ελεγκτικής Υπηρεσίας και διαφύλαξη της ανεξαρτησίας της & Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή

Ευθύνη Ελεγκτικής Υπηρεσίας και διαφύλαξη της ανεξαρτησίας της

Οι Ειδικές Εκθέσεις της Ελεγκτικής Υπηρεσίας (ΕΥ) παρουσιάζουν τα αποτελέσματα των ελέγχων που αυτή διενεργεί επί των πολιτικών (policies) και προγραμμάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας ή άλλων ελεγχόμενων οργανισμών ή επί θεμάτων που αφορούν στον Προϋπολογισμό τους ή συγκεκριμένους τομείς αυτού, ή τα αποτελέσματα ελέγχων ιδιωτών ελεγκτών στους οποίους η ΕΥ έχει αναθέσει τον έλεγχο λογαριασμών οποιουδήποτε ελεγχόμενου υπ' αυτής οργανισμού, δυνάμει του περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στο Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμου [Ν.113(Ι)/2002]. Η ΕΥ επιλέγει και σχεδιάζει τις εν λόγω ελεγκτικές δραστηριότητες κατά τρόπον ώστε αυτές να αποφέρουν τον μέγιστο αντίκτυπο, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων για τις επιδόσεις ή για τη συμμόρφωση, του επιπέδου των σχετικών εσόδων ή δαπανών, των επικείμενων εξελίξεων και του δημόσιου συμφέροντος.

Η εκ μέρους της ΕΥ παράθεση ευρημάτων ελέγχου γίνεται στη βάση όσων στοιχείων έχουν τεθεί ενώπιόν της.

Εκτός αν τούτο δηλωθεί ρητά, η μη παράθεση ευρημάτων επί ορισμένων πτυχών ή θεμάτων που αφορούν στο αντικείμενο του ελέγχου, δεν συνιστά διαβεβαίωση, ούτε και υποδηλοί ότι αυτά είναι απαλλαγμένα αδυναμιών ή σφαλμάτων ή αποκλίσεων από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο, αφού ο εξωτερικός ελεγκτής δεν αναμένεται ότι μπορεί να εντοπίζει κάθε αδυναμία ή σφάλμα ή απόκλιση από το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο.

Οι συστάσεις της ΕΥ αποτελούν εισηγήσεις για τον τρόπο χειρισμού των παρατηρήσεων και ευρημάτων του ελέγχου. Σε καμία περίπτωση δεν δύναται να εκληφθεί ότι οι συστάσεις αυτές επηρεάζουν την ανεξαρτησία της Υπηρεσίας, ως εξωτερικού ελεγκτή ή ότι συνεπάγονται συμμετοχή της Υπηρεσίας στη λήψη οποιασδήποτε σχετικής απόφασης από τη διοίκηση της ελεγχόμενης οντότητας, η οποία εξακολουθεί να φέρει αποκλειστικά την ευθύνη για την ορθή και νόμιμη λήψη απόφασης, ως προς τον τρόπο χειρισμού των ευρημάτων ελέγχου και συστάσεων.

Ουδμία πρόνοια στην παρούσα Έκθεση σημαίνει ή θα πρέπει να εκληφθεί, ότι με αυτή διατυπώνεται κατηγορία εναντίον οποιουδήποτε προσώπου για εκ προθέσεως κατάχρηση εξουσίας ή για τη διάπραξη ποινικών ή άλλων αδικημάτων. Αυτά, αν υπάρχουν, θα πρέπει να διερευνηθούν από τις αρμόδιες αρχές, μόνο δε τα αρμόδια δικαστήρια μπορούν να κρίνουν κάποιο πρόσωπο ως ένοχο οποιουδήποτε αδικήματος. Τονίζεται, επίσης, ότι οι συστάσεις και τα ευρήματα της ΕΥ αφορούν στους ελεγχόμενους φορείς και οποιαδήποτε αναφορά σε άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα ουδόλως εξυπακούει ότι αυτά έχουν προβεί κατ' ανάγκη σε οτιδήποτε μεμπτό, αφού κάτι τέτοιο εκφεύγει του πεδίου ελέγχου της παρούσας Έκθεσης.

Θεσμικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων Γενικού Ελεγκτή

Ο έλεγχος διενεργήθηκε στο πλαίσιο των συνταγματικών αρμοδιοτήτων του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας και των προνοιών του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου [Ν.20(Ι)/2014].

Το άρθρο 116 του Συντάγματος της Δημοκρατίας ορίζει ότι ο Γενικός Ελεγκτής, βοηθούμενος από τον Βοηθό Γενικό Ελεγκτή, ελέγχει εν ονόματι της Δημοκρατίας όλες τις εισπράξεις και πληρωμές και όλους τους λογαριασμούς χρηματικών διαθεσίμων και άλλου ενεργητικού ή άλλων υποχρεώσεων που αναλαμβάνει η Δημοκρατία ή που δημιουργούνται για λογαριασμό της. Για τον σκοπό αυτό, ο Γενικός Ελεγκτής έχει δικαίωμα να επιθεωρεί και να ελέγχει όλα τα σχετικά βιβλία, αρχεία και καταστάσεις, καθώς και τους χώρους όπου φυλάγεται το πιο πάνω ενεργητικό. Επίσης, ο Γενικός Ελεγκτής, βοηθούμενος από τον Βοηθό Γενικό Ελεγκτή, ασκεί κάθε άλλη εξουσία ή εκτελεί οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα ή υποχρεώσεις που καθορίζονται ή του αναθέτονται διά Νόμου.

Σύμφωνα με το άρθρο 81 του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου [Ν.20(Ι)/2014], ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο των λογαριασμών της Δημοκρατίας.

Σύμφωνα με τον περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και περί του Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμο [Ν.38(Ι)/2014], ο ελέγχων λειτουργός κάθε Κονδυλίου οφείλει να διασφαλίσει την ορθότητα και νομιμότητα των εισπράξεων και πληρωμών και την αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα και οικονομία της υλοποίησης του οικείου Προϋπολογισμού, στη βάση των αρχών της χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης [άρθρα 7(1) και 8].

Για τον σκοπό αυτό, η ΕΥ προχωρεί σε οικονομικούς και διαχειριστικούς ελέγχους, όπως και ελέγχους συμμόρφωσης Υπουργείων, Τμημάτων και Υπηρεσιών της Δημόσιας Υπηρεσίας και του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

Επίσης, με βάση την περί δημοσίων συμβάσεων νομοθεσία, ο Γενικός Ελεγκτής ή εκπρόσωπός του έχει δικαίωμα να λαμβάνει αντίγραφο των εγγράφων του διαγωνισμού ταυτόχρονα με την προκήρυξή του και να παρακάθεται σε συνεδρίες των αρμόδιων Συμβουλίων Προσφορών και Επιτροπών Αξιολόγησης ως ανεξάρτητος παρατηρητής και να εκφράζει τις απόψεις του.

Ο περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμος [Ν.113(Ι)/2002] παρέχει σαφείς εξουσίες στον Γενικό Ελεγκτή, να ζητά στοιχεία σε οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής μορφής, επεξηγήσεις και πληροφορίες, γραπτές ή προφορικές, που κατά την κρίση του μπορούν να τον υποβοηθήσουν στην εκτέλεση του έργου του.

Παράρτημα II – Μεθοδολογία

Πρότυπα ελέγχου

Σύμφωνα με το άρθρο 81(2) του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου [Ν.20(Ι)/2014], ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο στη βάση διεθνών αναγνωρισμένων προτύπων ελέγχου που ο ίδιος αποφασίζει.

Όπως ρητά αναφέρεται στις Ελεγκτικές Οδηγίες που έχουν εκδοθεί από τον Γενικό Ελεγκτή, οι έλεγχοι της ΕΥ διεξάγονται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (ISSAI) που εκδίδει ο Διεθνής Οργανισμός Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI), ο οποίος είναι ένας αυτόνομος, ανεξάρτητος, μη-πολιτικοποιημένος Οργανισμός, με ειδικό συμβουλευτικό καθεστώς προς το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Τα Πρότυπα ISSAI διαχωρίζουν τους ελέγχους που διενεργούνται από τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα σε τρεις κατηγορίες, τους οικονομικούς ελέγχους, τους ελέγχους συμμόρφωσης και τους διαχειριστικούς ελέγχους. Για τους ελέγχους αυτούς υπάρχει αριθμός ελεγκτικών προτύπων που είναι κοινά και αριθμός ελεγκτικών προτύπων που αφορούν ειδικά στην κάθε κατηγορία ελέγχου.

Η διενέργεια του παρόντος ελέγχου διέπεται κυρίως από τις διατάξεις των πιο κάτω Προτύπων :

Το θεμελιώδες Πρότυπο INTOSAI-P1 ουσιαστικά καταγράφει αυτούσια τη Διακήρυξη, η οποία υιοθετήθηκε το 1977 από το Παγκόσμιο Συνέδριο του INTOSAI στη Λίμα του Περού (Διακήρυξη της Λίμα). Όπως στο ίδιο το Πρότυπο καταγράφεται, το έγγραφο αυτό θεωρείται η “Magna Carta” στην άσκηση εξωτερικού ελέγχου των κυβερνήσεων, καθώς έθεσε τα θεμέλια του δημόσιου ελέγχου. Η Διακήρυξη θέτει τα βασικά σημεία ελέγχου και τις βασικές αρχές για τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα που είναι αναγκαίες, ώστε να επιτευχθούν ανεξάρτητα και αντικειμενικά αποτελέσματα. Οι αρχές που εγκαθιδρύθηκαν στη Διακήρυξη της Λίμα αναγνωρίστηκαν από τις Αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ με αρ. 66/209 (ημερ. 22.12.2011) και 69/228 (ημερ. 19.12.2014). Το Πρότυπο INTOSAI-P1, όπως και το Πρότυπο INTOSAI-P10 (Διακήρυξη του Μεξικού), αποτελούν μέρος του κοινοτικού κεκτημένου.

Το Πρότυπο ISSAI 100 παρουσιάζει τον ορισμό του ελέγχου του δημόσιου τομέα και παρέχει τις βασικές έννοιες, στοιχεία και αρχές (τόσο τις γενικές αρχές που σχετίζονται με τον έλεγχο, όσο και τις αρχές που σχετίζονται με τις διάφορες φάσεις της διαδικασίας ελέγχου) που ισχύουν για όλους τους ελέγχους του δημόσιου τομέα.

Το Πρότυπο ISSAI 400 ορίζει τον έλεγχο συμμόρφωσης ως μια ανεξάρτητη εκτίμηση του κατά πόσο ένα δεδομένο θέμα είναι σύμφωνο με τις αρχές που έχουν οριστεί ως κριτήρια ελέγχου. Οι έλεγχοι αυτοί αποσκοπούν στην αξιολόγηση του κατά πόσο οι ενέργειες του ελεγχόμενου φορέα συνάδουν με τις αρχές ή κανόνες που τον διέπουν. Οι αρχές και κανόνες αυτοί μπορεί να αφορούν στη συμμόρφωση με διατάξεις των σχετικών Νόμων, Κανονισμών ή Συμφωνιών ή με τις γενικές αρχές χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης και συμπεριφοράς δημοσίων αξιωματούχων.

Ελεγκτική προσέγγιση

Ο παρών έλεγχος βασίστηκε κυρίως σε στοιχεία και έγγραφα των υπό αναφορά διαγωνισμών που είναι αναρτημένα στο e-procurement (ηλεκτρονικό σύστημα δημοσίων συμβάσεων), στην αλληλογραφία της Υπηρεσίας μας με την ελεγχόμενη οντότητα (ΤΔ), σε έγγραφα και πληροφορίες που έχουμε λάβει από τη γραμματεία του Συμβουλίου Προσφορών (ΣΠ) του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (ΥΓΑΑΠ) στις συνεδρίες του οποίου η Υπηρεσία μας επίσης δικαιούται να παρίσταται ως Παρατηρητής.

Ο έλεγχος καλύπτει την περίοδο από τον Σεπτέμβριο 2022 μέχρι τον Δεκέμβριο 2024.

Τα ευρήματα του ελέγχου διαβιβάστηκαν για σχόλια και απόψεις στο Τμήμα Δασών και οι απόψεις του ενσωματώθηκαν, όπου ενδεικνυόταν, στην παρούσα Έκθεση.

Διευκρινίζουμε ότι, για σκοπούς δημοσίευσης της παρούσας Ειδικής Έκθεσης, έχουν απαλειφθεί όλες οι αναφορές που αφορούν σε προσωπικά δεδομένα. Κατ’ αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η συμμόρφωση με τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, χωρίς ωστόσο να περιορίζεται ουσιαστικά η κοινοποίηση των ευρημάτων και διαπιστώσεων της Υπηρεσίας μας που επιβάλλουν τα εφαρμοστέα διεθνή πρότυπα.

Κριτήρια Ελέγχου

Για σκοπούς του ελέγχου συμμόρφωσης χρησιμοποιήθηκαν, ως αρχές και κανόνες, τα ακόλουθα:

Ο περί της Ρύθμισης των Διαδικασιών Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων και για Συναφή Θέματα Νόμος {Ν.73(Ι)/2016}.

Οι περί της Σύναψης Συμβάσεων (Προμήθειες, Έργα και Υπηρεσίες) Γενικοί Κανονισμοί (ΚΔΠ 201/2007).

Οι περί της Διαχείρισης της Εκτέλεσης Δημοσίων Συμβάσεων και των Διαδικασιών Αποκλεισμού των Οικονομικών Φορέων από Διαδικασίες Σύναψης Δημοσίων Συμβάσεων Κανονισμοί (ΚΔΠ 138/2016).

Ο περί των Διαδικασιών Προσφυγής στον Τομέα της Σύναψης των Δημοσίων Συμβάσεων Νόμος {Ν.104(Ι)/2010}.

Παράρτημα III – Αυτούσια απαντητική επιστολή από Ελεγχόμενο Φορέα

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ,
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Αρ. Φακ.: 05.22.002
Αρ. Τηλ.: 22805501
Αρ. Φαξ: 22805542
E-mail: director@fd.moa.gov.cy

ΤΜΗΜΑ ΔΑΣΩΝ
Τ.Θ. 24136
1701 ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Γενικός Διευθυντής
Γ.Δ. Περιβάλλοντος
Ημερ.: 16/4/25

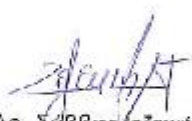
15 Απριλίου, 2025

Γενικό Ελεγκτή ✓

(Μέσω Αν. Γενικής Διευθύντριας Γενικής Διεύθυνσης Περιβάλλοντος ΥΓΛΛΠ).

Προσχέδιο Ειδικής Έκθεσης αρ. ΤΔ/01/2025 με θέμα «Έλεγχος διαγωνισμών για τη μίσθωση και προμήθεια εναέριων και επίγειων μέσων πυρόσβεσης»

Αναφέρομαι στην επιστολή σας με αρ. φακ. 05.14.009, 26.12.005.004 ημερομηνίας 7 Μαρτίου, 2025 καθώς επίσης στην επιστολή σας με αρ. φακ. 26.12.005.004, 26.12.005.010, 05.14.009 ημερομηνίας 18 Μαρτίου, 2025 σχετικά με το πιο πάνω θέμα, και παραθέτω απόψεις / θέσεις / σχόλια του Τμήματος Δασών (ΤΔ) ανά θέμα.

Δρ. Σταύρος Ιεζεκιήλ
Διευθυντής Τμήματος Δασών

ΣΗΚΠ:εθ
Ε.225/114.01 - Προσχέδιο Ειδικής Έκθεσης αρ. ΤΔ_01_2025 προς Γενικό Ελεγκτή δασών

Τμήμα Δασών Τ.Θ. 24136, 1701 Λευκωσία
Τηλ.: 22 805 511 Φαξ: 22 805 542, Ιστοσελίδα: <http://www.moa.gov.cy/forest>

Προσχέδιο Ειδικής Έκθεσης αρ. ΤΔ/01/2025 με θέμα «Έλεγχος διαγωνισμών για τη μίσθωση και προμήθεια εναέριων και επίγειων μέσων πυρόσβεσης»

3.1 Θέμα: Πτητικά μέσα πυρόσβεσης

3.1.1 Μίσθωση αεροπλάνων πυρόσβεσης

Διαγωνισμοί με αρ. ΤΑ 1/2024 και ΤΔ 15/2024 για την αγορά υπηρεσιών μίσθωσης (wet leasing) δύο αεροπλάνων για πυρόσβεση και διενέργεια περιπολιών για εντοπισμό και καύση πυρκαγιών για την περίοδο 2024 – 2028 με δικαίωμα ανανέωσης για τα έτη 2027 και 2028 (Είδος I), και δύο αεροπλάνων για την περίοδο 2024 με δικαίωμα ανανέωσης για τα έτη 2025, 2026 και 2027 (Είδος II).

3.1.2 Θέμα: Μίσθωση ελικοπτέρων πυρόσβεσης

- (α) Διαγωνισμοί με αρ. ΤΔ 3/2024 και ΤΔ 21/2024 για την αγορά υπηρεσιών μίσθωσης (wet leasing) δύο ελικοπτέρων για πυρόσβεση για την θερινή περίοδο 2024 και 2025 με δικαίωμα ανανέωσης για τα έτη 2026 και 2027.
- (β) Διαγωνισμός με αρ. ΤΔ 45/2024 για την αγορά υπηρεσιών μίσθωσης (wet leasing) δύο ελικοπτέρων για πυρόσβεση για την περίοδο ενός μηνός.

3.1.3 Θέμα: Αγορά αεροπλάνων πυρόσβεσης

Διαγωνισμός με αρ. ΤΔ 29/2023 για την αγορά ενός αεροπλάνου πυρόσβεσης και υπηρεσιών πιλότων για την περίοδο 2025 – 2027, με δικαίωμα ανανέωσης για τα έτη 2028 και 2029, και την αγορά δύο πυροσβεστικών αεροπλάνων και υπηρεσιών πιλότων και συντήρησης για την περίοδο 2025 – 2027, με δικαίωμα ανανέωσης για τα έτη 2028 και 2029.

Ευρήματα και Συστάσεις

Γενικό Σχόλιο: Αρμόδιος Λειτουργός για την ετοιμασία των προδιαγραφών, των κριτηρίων αξιολόγησης καθώς και την αξιολόγηση των προσφορών που υποβάλλονται σχετικά με τα Πτητικά Μέσα είναι ο Ανώτερος Χειριστής Πτητικών Μέσων και ο Ανώτερος Μηχανικός Πτητικών Μέσων οι οποίοι τελούν υπό διαθεσιμότητα, λόγω αστυνομικής έρευνας. Ως εκ τούτου οι απαντήσεις στα διάφορα σχόλια και συστάσεις σας δεν μπορούν να είναι απόλυτα τεκμηριωμένες και αντικειμενικές. Το Τμήμα Δασών θα λάβει πολύ σοβαρά υπόψη όλες τις συστάσεις. Σας πληροφορώ επίσης ότι οι συστάσεις σας θα μεταφερθούν και στο Υπουργείο Άμυνας στο οποίο σύμφωνα με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου έχει μεταφερθεί η Μονάδα Πτητικών Μέσων.

Εύρημα 1 – Σύσταση: Το Τμήμα, να επανεξετάσει την πολιτική την οποία ακολουθεί στο θέμα των πιστοποιήσεων των πτητικών μέσων πυρόσβεσης και γενικά των απαιτήσεων των εγγράφων των υπό αναφορά διαγωνισμών, χωρίς εννοείται να γίνουν συμβιβασμοί/εκπτώσεις στο θέμα της ασφάλειας των πτήσεων ή, αν τούτο δεν είναι εφικτό, να ληφθούν άλλα εναλλακτικά μέτρα με στόχο την έγκαιρη ανάθεση των σχετικών συμβάσεων προς όφελος του δημοσίου, μελετώντας και διαδικασίες οι οποίες ακολουθούνται σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες για το υπό αναφορά αντικείμενο.

Ο λόγος που ζητείται στα αρχικά έγγραφα η πιστοποίηση EASA, (σημειώνεται ότι όλοι οι κάτοχοι EASA - Ευρωπαϊκή Πιστοποίηση περιλαμβάνονται στην πιστοποίηση ICAO – Λιθινής Πιστοποίηση) είναι η προσπάθεια να εξευρεθούν πτητικά μέσα και χειριστές που συνάδουν πλήρως με τις Ευρωπαϊκές άδειες και οδηγίες. Ακολούθως αν απαιτείται ο διαγωνισμός γίνεται αποδεικτική και η πιστοποίηση ICAO, ώστε να εξευρεθούν πτητικά μέσα και χειριστές για κάλυψη των αναγκών.

Εύρημα 2 – Σύσταση: Τα έγγραφα των διαγωνισμών, να λαμβάνουν υπόψη τις συνθήκες της συγκεκριμένης αγοράς, τη διαθεσιμότητα των εν λόγω πτητικών μέσων και τις εισηγήσεις των ενδιαφερόμενων ΟΦ μέσα από διερεύνηση/διαβούλευση με την αγορά, όπου αυτές εννοείται συνάδουν με τις ελάχιστες απαιτήσεις της αναθέτουσας αρχής, κυρίως όσον αφορά την ασφάλεια των πτήσεων.

Το Τμήμα Δασών πάντα λαμβάνει υπόψη τις συνθήκες της αγοράς, κάνει έρευνα αγοράς και λαμβάνει πολύ σοβαρά υπόψη τις εισηγήσεις των ενδιαφερόμενων οικονομικών φορέων που υποβάλλονται εντός της καθορισμένης περιόδου για σχόλια/εισηγήσεις.

Εύρημα 3 – Σύσταση: Οι ενέργειες του Τμήματος κατά τη διαδικασία διεκπεραίωσης των διαγωνισμών, να ικανοποιούν τις βασικές αρχές που θα πρέπει να διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις, της διαφάνειας, της μη διάκρισης και της ίσης μεταχείρισης των ΟΦ, σύμφωνα και με τις πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας.

Το Τμήμα Δασών εφαρμόζει όλες τις πρόνοιες της νομοθεσίας και κάνει πάντα όλες τις αναγκαίες ενέργειες, σε όλα τα στάδια ενός διαγωνισμού, οι οποίες ικανοποιούν τις βασικές αρχές που διέπουν τις δημόσιες συμβάσεις, της διαφάνειας, της μη διάκρισης και της ίσης μεταχείρισης των Οικονομικών Φορέων.

Εύρημα 4 – Σύσταση: Όπου η αγορά είναι ιδιόμορφη και περιορισμένη, όπως αυτή της αγοράς ή/και μίσθωσης πτητικών μέσων πυρόσβεσης, οι όποιες ενέργειες να γίνονται έγκαιρα, έτσι ώστε έγκαιρα να εξασφαλίζονται τα εν λόγω μέσα για κάλυψη των αναγκών της Δημοκρατίας στον νευραλγικό και ιδιαίτερα σημαντικό τομέα της ενάρετης πυρόσβεσης, και να μην υποβαθμίζονται, μέσω των μειωμένων απαιτήσεων του Τμήματος, οι δυνατότητες των μέσων υπό την πίεση του χρόνου απόκτησής τους.

Το Τμήμα Δασών ξεκινά τις διαδικασίες πάντα έγκαιρα, για κάλυψη των αναγκών της Δημοκρατίας σε πτητικά μέσα. Οι λόγοι για τους οποίους υπάρχει καθυστέρηση στην έλευση των πτητικών μέσων είναι οι συνεχείς ακυρώσεις, λόγω του μειωμένου ενδιαφέροντος το οποίο δημιουργείται: (α) Αφού η Κύπρος είναι μικρή αγορά και δεν υπάρχει ενδιαφέρον, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις δεν υποβάλλονται καθόλου προσφορές. (β) Λόγω της μείωσης των διαθέσιμων πτητικών μέσων στην Ευρώπη, μετά την αποχώρηση των Ρωσικών πτητικών μέσων, από τις προσφορές λόγω των κυρώσεων που επιβλήθηκαν.

Εύρημα 5 – Σύσταση: Όπου δίδονται βαρύτητες σε βαθμολογούμενα κριτήρια, τα οποία σημειώνεται θα πρέπει να είναι αντικειμενικά και μετρήσιμα, το πλεονέκτημα το οποίο θα δίδεται στους ΟΦ που θα επωφελούνται από αυτά θα πρέπει να είναι ανάλογο του οφέλους που θα εξασφαλίζει το δημόσιο, διασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό τα συμφέροντα του δημοσίου, αλλά και την ίση μεταχείριση των ΟΦ.

Τα βαθμολογούμενα κριτήρια επιλέγονται ώστε να δίνεται πλεονέκτημα στους οικονομικούς φορείς το οποίο είναι ανάλογο των οφελών που εξασφαλίζει το δημόσιο και συνήθως περιλαμβάνει τη μεταφορική ικανότητα (δηλ. πόσο περισσότερο νερό μπορούν να μεταφέρουν) και την αυτονομία σε καύσιμο (δηλ. πόσο περισσότερα χρόνια μπορούν να μείνουν στον αέρα χωρίς ανεφοδιασμό), παράγοντες οι οποίοι είναι καθοριστικοί στην αποτελεσματική και έγκαιρη κατάσβεση μιας πυρκαγιάς.

3.2 Θέμα: Επίγεια μέσα πυρόσβεσης

3.2.1 Διαγωνισμοί με αρ. ΤΔ 34/2022 και ΤΔ 76/2023 για την προμήθεια, συντήρηση και εκπαίδευση στη συντήρηση και χρήση πυροσβεστικών οχημάτων με δυνατότητα μεταφοράς νερού.

3.2.2 Διαγωνισμοί με αρ. ΤΔ 32/2022, ΤΔ 4/2023 και ΤΔ 45/2023 για την προμήθεια, συντήρηση και εκπαίδευση στη συντήρηση και χρήση έξι βυτιοφόρων οχημάτων με δυνατότητα μεταφοράς 12 τόνων νερού και 500 λίτρων αφρού πυρόσβεσης.

Ευρήματα και Συστάσεις

Γενικά Σχόλια: Σύμφωνα με τις διατάξεις των Κανονισμών περί Υπηρεσιακών Οχημάτων του Κρατικού Τομέα και του Ευρύτερου Δημόσιου Τομέα Κανονισμών του 2014 (Κ.Δ.Π. 504/2014), η προμήθεια υπηρεσιακών οχημάτων γίνεται από το Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων. Εντούτοις, στην περίπτωση των επίγειων μέσων δυοπυρόσβεσης για τα οποία απαιτείται η ανταπόκριση λειτουργίας σε ιδιαίτερα δυσμενείς και ακραία επικίνδυνες συνθήκες, καθώς και η εγκατάσταση εξειδικευμένων υπερκατασκευών και εξοπλισμού που ανταποκρίνονται στις στρατηγικές αντιμετώπισης δασικών πυρκαγιών, από το 2014 η αγορά του επίγειου εξοπλισμού πυρόσβεσης γίνεται από το Τμήμα Δασών, με τη συνεργασία και επίβλεψη των τεχνικών όρων των διαγωνισμών, από εξειδικευμένο προσωπικό του Τμήματος Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών.

Το Τμήμα Δασών, θέλοντας να διασφαλίσει τα τεχνολογικά ποιοτικά χαρακτηριστικά του εξοπλισμού και το οικονομικό όφελος του κράτους, από το στάδιο προκήρυξης του οποιουδήποτε διαγωνισμού, καθορίζει στα έγγραφα διαγωνισμού όλες τις τεχνικές, οικονομικές και διοικητικές δικλίδες που θα λειτουργήσουν καταλυτικά ώστε τόσο ως προς την ποιοτική και τεχνική επάρκεια του τελικού προϊόντος, όσο και ως προς την επιτυχή επίτευξη της σύμβασης, όπως αυτά τα εργαλεία τεχνικής και οικονομικής επάρκειας προβλέπονται από τον Νόμο Περί Δημοσίων Συμβάσεων (Ν. 73(Ι)/2016). Ως εκ τούτου, απαιτεί μέσω των εγγράφων των διαγωνισμών, οι κατασκευαστές και ο προσφερόμενος εξοπλισμός να συνοδεύονται από πιστοποιητικά τεχνικής επάρκειας πιστοποιημένα από διεθνείς οργανισμούς τυποποίησης, και σε ειδικές περιπτώσεις εξοπλισμού ή/και υπερκατασκευών να προέρχονται από εργοστάσια που είναι εξειδικευμένα στην κατασκευή πυροσβεστικού εξοπλισμού. Για το λόγο αυτό, τα έγγραφα των διαγωνισμών περιλαμβάνουν αυστηρά κριτήρια συμμετοχής, αναφορικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα των οικονομικών φορέων.

Αναφορικά με τα κριτήρια χρηματοοικονομικής επάρκειας, αυτά καθορίζονται με τέτοιο τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η οικονομική ευρωστία των οικονομικών φορέων, μια παράμετρος που είναι απαραίτητη για την επιτυχή υλοποίηση των Συμβάσεων.

Για τους διαγωνισμούς που αφορούν εξειδικευμένο εξοπλισμό, επιβάλλεται η συμμετοχή οικονομικών φορέων με πείρα και εξειδίκευση στην κατασκευή πυροσβεστικών οχημάτων. Οι διαγωνισμοί δημοσιεύονται σε όλες τις χώρες της ΕΕ και οι κατασκευαστές ενημερώνονται μέσω της Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η συμμετοχή στους διαγωνισμούς δεν αποκλείει τους επαγγελματίες κατασκευαστές πυροσβεστικών οχημάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο και όχι μόνο.

Τα πιο πάνω σημεία κρίνονται ως αναγκαία ποιοτικά και ποσοτικά κριτήρια προκήρυξης, αξιολόγησης και κατακύρωσης ενός διαγωνισμού, αφού στο παρελθόν έχει παρατηρηθεί σε δημόσιες συμβάσεις (ίδιου τύπου διαγωνισμοί, σε άλλες υπηρεσίες του δημοσίου) να υπάρχει σημαντική καθυστέρηση στην εκπλήρωσή τους ή/και ακόμη στην ακύρωση τους λόγω ανεπάρκειας / αδυναμίας του Οικονομικού Φορέα να εκπληρώσει τις συμβατικές του υποχρεώσεις.

Το Τμήμα Δασών έχοντας τα πιο πάνω ως σημεία αναφοράς για τη σύνταξη εγγράφων διαγωνισμού, την προκήρυξη διαγωνισμού σε ευρωπαϊκό επίπεδο, την αξιολόγηση και την κατακύρωσή του, αποσκοπεί στη διασφάλιση του δημοσίου συμφέροντος, με γνώμονα την επίτευξη της μέγιστης τεχνικής ποιότητας στην οικονομικά συμφέρουσα τιμή για το δημόσιο. Αξίζει να αναφερθεί ότι το πρώτο μέρος του διαγωνισμού ΤΔ 34/2022, για τον οποίο γίνεται αναφορά στην έκθεση του Γενικού Ελεγκτή, και αφορούσε την προμήθεια είκοσι πέντε (25) πυροσβεστικών οχημάτων ειδικής χρήσης και παντός εδάφους, με δυνατότητα μεταφοράς 2000 λίτρων νερού, έχει ολοκληρωθεί ποσοτικά και χρονικά (διάρκεια σύμβασης 24 μήνες) βάσει της υπογεγραμμένης σύμβασης. Τα 25 πυροσβεστικά οχήματα παραδόθηκαν εντός των καθορισμένων χρονοδιαγραμμάτων και είναι πλήρως έτοιμα για επιχειρησιακή χρήση κατά την καλοκαιρινή περίοδο. Το Τμήμα Δασών ακολουθεί πάντοτε τις οδηγίες και τους κανονισμούς που καθορίζονται από την Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, τόσο στις διαδικασίες προκήρυξης διαγωνισμών, όσο και στα στάδια αξιολόγησης και κατακύρωσης αυτών, καθώς και τις προβλεπόμενες από την κείμενη νομοθεσία ως προς τον έλεγχο υλοποίησης των συμβάσεων και την τελική παραλαβή του εξοπλισμού.

Τέλος, το Τμήμα Δασών θέλει να αναφέρει ότι λαμβάνει σοβαρά υπόψη του τις εισηγήσεις που γίνονται από ανεξάρτητους ελεγκτικούς μηχανισμούς του κράτους, και ως έτσι εκ λαμβάνει την ειδική έκθεση με θέμα «Έλεγχος διαγωνισμών για τη μίσθωση και προμήθεια εναέριων και επίγειων μέσων πυρόσβεσης».

3.2.1 Διαγωνισμοί με αρ. ΤΔ 34/2022 και ΤΔ 76/2023 για την προμήθεια, συντήρηση και εκπαίδευση στη συντήρηση και χρήση πυροσβεστικών οχημάτων με δυνατότητα μεταφοράς νερού.

(i) Διαγωνισμός με αρ. ΤΔ 34/2022

(ii) Διαγωνισμός με αρ. ΤΔ 76/2023

Ευρήματα και Συστάσεις

Εύρημα 1 – Σύσταση: Να γίνεται εκτεταμένη έρευνα αγοράς πριν την προκήρυξη κάθε διαγωνισμού, για εξασφάλιση ευρύτητας συμμετοχής με την υποβολή ικανοποιητικού αριθμού έγκυρων προσφορών για διασφάλιση του υγιούς ανταγωνισμού και, κατ'επέκταση, εξασφάλιση της κατ' το δυνατόν χαμηλότερης τιμής.

Το Τμήμα Δασών πάντα λαμβάνει υπόψη τις συνθήκες της αγοράς, κάνει έρευνα αγοράς έτσι ώστε να δίνεται το δικαίωμα σε αριθμό οικονομικών φορέων να λαμβάνει μέρος σε διαγωνισμούς.

Εύρημα 2 – Σύσταση: Να καθορίζονται στα έγγραφα διαγωνισμού κριτήρια συμμετοχής τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας και χρηματοοικονομικής επάρκειας, τα οποία να επιτρέπουν την υποβολή τουλάχιστον τριών έγκυρων προσφορών από διαφορετικούς ΟΦ, για την εξασφάλιση ευρύτητας συμμετοχής και τη διασφάλιση υγιούς/ικανοποιητικού ανταγωνισμού προς όφελος του δημοσίου.

Εφόσον οι διαγωνισμοί δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης εναπόκειται στους οικονομικούς φορείς εάν επιθυμούν να συμμετάσχουν στους διαγωνισμούς. Ο καθορισμός των κριτηρίων γίνεται πάντα σε σχέση με τις ελάχιστες απαιτήσεις που επιβάλλει η φύση του υπό προμήθεια εξοπλισμού.

Εύρημα 3 – Σύσταση: Να καθορίζεται αντικειμενική εκτίμηση δαπάνης κατόπιν εκτεταμένης έρευνας αγοράς, η οποία θα λαμβάνει υπόψη τις τρέχουσες γεωπολιτικές και εμπορικές συνθήκες που επικρατούν στην κυπριακή, ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά κατά την περίοδο προκήρυξης του διαγωνισμού.

Κατά την ετοιμασία των προϋπολογισμών το Τμήμα Δασών προβαίνει σε έρευνα αγοράς για καθορισμό της εκτίμησης δαπάνης των διαγωνισμών. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τις χρονικές περιόδους που δημοσιεύτηκαν οι διαγωνισμοί μεσολάβησαν δύο πόλεμοι που προκάλεσαν σοβαρές αυξήσεις στις τιμές των υλικών και μεταφορικών και οι οποίες δεν μπορούσαν να προβλεφθούν από μέρους μας.

Εύρημα 4 – Σύσταση: Να εξετάζεται το ενδεχόμενο να απορρίπτονται προσφορές στις οποίες οι τιμές τους είναι εξωπραγματικές σε σύγκριση με την εκτίμηση δαπάνης με την κατάλληλη προς τούτο τεκμηρίωση, ιδίως στις περιπτώσεις όπου δεν αναπτύσσεται υγιής ανταγωνισμός, και να επαναπροκηρύσσονται με διορθωμένη εκτίμηση δαπάνης, γεγονός το οποίο αυξάνει τις πιθανότητες συμμετοχής και άλλων ΟΦ.

Οι τιμές που αφορούν προμήθεια πολύπλοκου και εξειδικευμένου εξοπλισμού με υπερκατασκευές οι οποίες αγοράζονται για πρώτη φορά, δεν μπορούν να εκτιμηθούν εύκολα και συνεπώς δεν μπορούν να θεωρηθούν «απλά εξωπραγματικές». Σε αρκετές περιπτώσεις το Τμήμα ακολουθεί τη σύσταση και προχωρεί σε ακύρωση και επαναπροκήρυξη διαγωνισμών με εξωπραγματικές τιμές, αλλά στις πλείστες των περιπτώσεων το κόστος για το δημόσιο, ήταν μεγαλύτερο.

Εύρημα 5 – Σύσταση: Να γίνεται εκπαίδευση του προσωπικού που διορίζονται ως μέλη επιτροπών αξιολόγησης διαγωνισμών, στην οποία να δίδονται κατευθυντήριες γραμμές και γενικές οδηγίες αξιολόγησης δημόσιων διαγωνισμών, ετοιμασίας των πρακτικών των συνεδριών της επιτροπής αξιολόγησης και της τελικής έκθεσης αξιολόγησης, προς αποφυγή, στο μέλλον, παρόμοιων φαινομένων που να οδηγούν σε επιτυχείς προσφυγές στην ΑΑΠ και, κατ' επέκταση καθυστέρηση στην υλοποίηση των έργων με όλες τις συνεπακόλουθες από αυτό συνέπειες (αύξηση κόστους, απώλεια χρηματοδότησης κλπ).

Στους συγκεκριμένους διαγωνισμούς στα μέλη των επιτροπών αξιολόγησης συμμετέχουν και λειτουργοί της Ηλεκτρομηχανολογικής Υπηρεσίας οι οποίοι ανταλλάσσουν τις γνώσεις τους με τους λειτουργούς του Τμήματος Δασών. Μετά τη σύστασή σας, το Τμήμα θα προχωρήσει σε εκπαίδευση των λειτουργών οι οποίοι να σημειωθεί ότι σε περιπτώσεις που αντιμετωπίζουν άγνωστες και πολύπλοκες καταστάσεις συμβουλευόμαστε την Αρχή Δημοσίων Συμβούσεων.

3.2.2 Διαγωνισμοί με αρ. ΤΔ 32/2022, ΤΔ 4/2023 και ΤΔ 45/2023 για την προμήθεια, συντήρηση και εκπαίδευση στη συντήρηση και χρήση έξι βυτιοφόρων οχημάτων με δυνατότητα μεταφοράς 12 τόνων νερού και 500 λίτρων αφρού πυρόσβεσης:

- (i) Διαγωνισμός με αρ. ΤΔ 32/2022
- (ii) Διαγωνισμός με αρ. ΤΔ 4/2023
- (iii) Διαγωνισμός με αρ. ΤΔ 45/2023

Ευρήματα και Συστάσεις

Εύρημα 1 – Σύσταση Να γίνεται εκτεταμένη έρευνα αγοράς πριν την προκήρυξη κάθε διαγωνισμού, για εξασφάλιση ευρύτητας συμμετοχής με την υποβολή ικανοποιητικού αριθμού έγκυρων προσφορών για διασφάλιση του υγιούς ανταγωνισμού και, κατ' επέκταση, εξασφάλιση της κατά τα δυνατόν χαμηλότερης τιμής.

Το Τμήμα Δασών πάντα λαμβάνει υπόψη της συνθήκες της αγοράς, κάνει έρευνα αγοράς έτσι ώστε να δίνεται το δικαίωμα σε αριθμό οικονομικών φορέων να λαμβάνει μέρος σε διαγωνισμούς.

Εύρημα 2 – Σύσταση: Να καθορίζεται αντικειμενική/επικαιροποιημένη εκτίμηση δαπάνης κατόπιν εκτεταμένης έρευνας αγοράς, η οποία να λαμβάνει υπόψη και τις τρέχουσες γεωπολιτικές και εμπορικές συνθήκες που επικρατούν στην κυπριακή, ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά κατά την περίοδο προκήρυξης του διαγωνισμού.

Κατά την ετοιμασία των προϋπολογισμών το Τμήμα Δασών προβαίνει σε έρευνα αγοράς για καθορισμό της εκτίμησης δαπάνης των διαγωνισμών. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τις χρονικές περιόδους που δημοσιεύτηκαν οι διαγωνισμοί μεσαλήβησαν δύο πόλεμοι που προκάλεσαν σοβαρές αυξήσεις στις τιμές των υλικών και μεταφορικών και οι οποίες δεν μπορούσαν να προβλεφθούν από μέρους μας.

Εύρημα 3 – Σύσταση: Να καθορίζονται στα έγγραφα διαγωνισμών κριτήρια συμμετοχής τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας και χρηματοοικονομικής επάρκειας, τα οποία να επιτρέπουν την υποβολή τουλάχιστον τριών έγκυρων προσφορών από διαφορετικούς ΟΦ, για την εξασφάλιση ευρύτητας συμμετοχής και τη διασφάλιση υγιούς/ικανοποιητικού ανταγωνισμού προς όφελος του δημοσίου, πάντοτε φυσικό με γνώμονα τις ανάγκες της ΑΑ.

Ο καθορισμός των κριτηρίων γίνεται πάντα σε σχέση με τις ελάχιστες απαιτήσεις που επιβάλλει η φύση του υπό προμήθεια εξοπλισμού. Εφόσον οι διαγωνισμοί δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θεωρούμε ότι διασφαλίζεται ευρύτητα συμμετοχής, υγιής και ικανοποιητικός ανταγωνισμός προς όφελος του δημοσίου.